RE·VĂZUT

[MUSCEL]

Catalog interactiv al unui proiect de intervenție culturală la Câmpulung care redescoperă Muscelul prin poveștile locuitorilor săi și prin artă

NE·VĂZUT

[MUSCEL]

Conceput și editat de
Cinty Ionescu

ASOCIAȚIA NARATIVE

ECHIPA PROIECTULUI

Cinty Ionescu – direcție artistică, documentare, instalație video
Sergiu Negulici – ilustrație, animație 3D, instalație
Ioana Nicoară – ilustrație, animație 3D
Maria Năstase – instalație video
Sorin Păun – sound design
Alex Bălă – sound design
Makunouchi Bento – sound design
Laurențiu Bănescu – text și interpretare *(Tarta musceleană)*

Cristiana Andrei – social media
Simona Rădoi – comunicare și PR
Andreea Tudor – management financiar

Sorin Păun – design grafic

PARTENERII PROIECTULUI

Primăria Câmpulung
Cafeneaua Coloniale
Convivial
Muzeul Automobilului Românesc

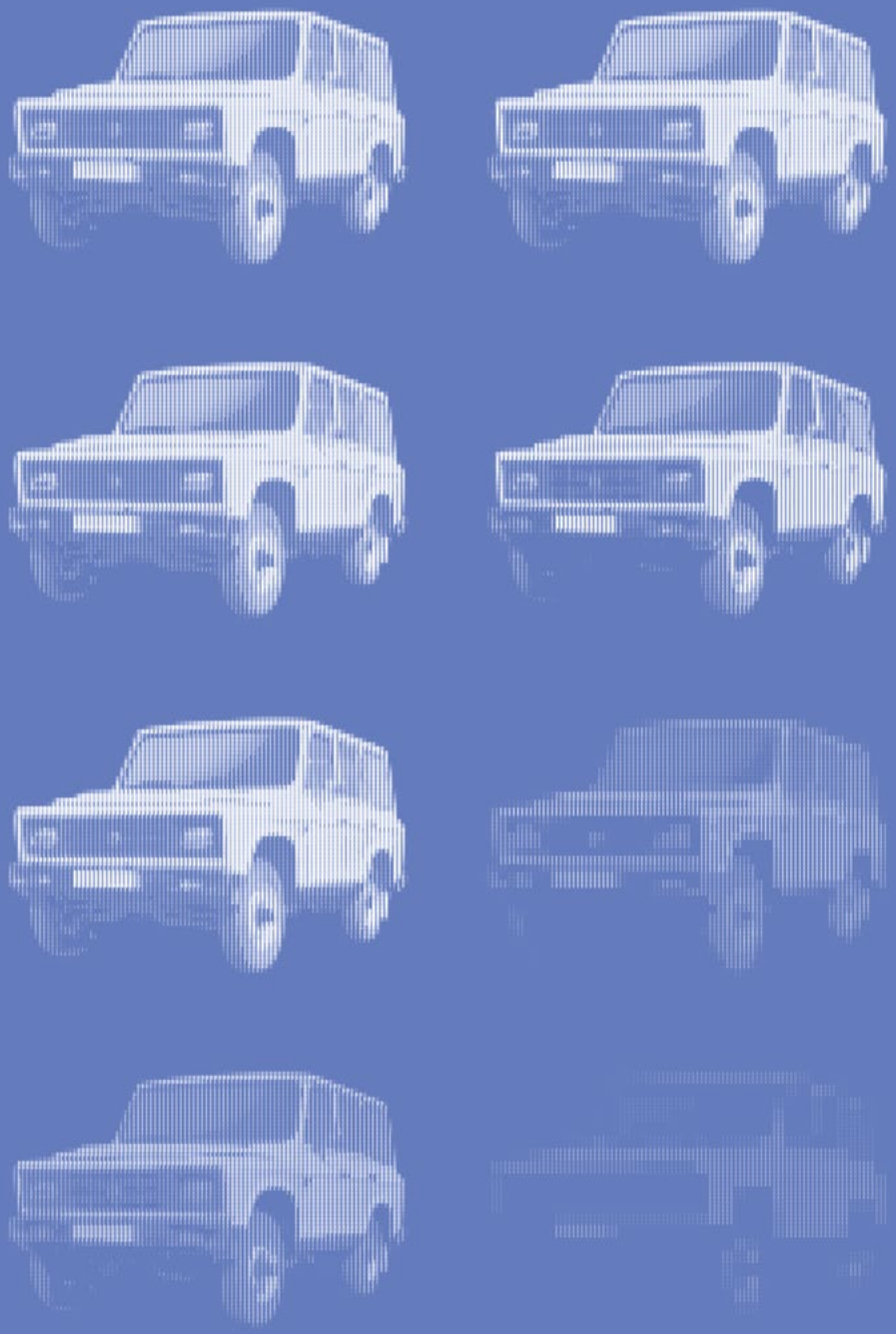

Cuprins:

Urmele cere (ne/se) privesc de Cinty Ionescu 03
7 argumente pentru Câmpulung de Adrian Săvoiu 07
Calea Câmpulung de Peca Ștefan 11

POVEȘTI ÎN REALITATE AUGMENTATĂ 13
- **Epopeea ARO** 15
- **Țară, dar la bloc** 19
- **Singură pe linia frontului** 23
- **Pădurea** 27
- **Orfani de război** 31
- **Focul lui Sumedru** 35
- **Obștea moșnenilor** 39
- **Un subiect tabu** 43
- **Tarta musceleană** 47

HARTA NE/RE·VĂZUT Muscel 51

ORAȘUL CA EXPERIENȚĂ SUBIECTIVĂ 53
- **Playground: Câmpulung Muscel** de Maria Năstase 55
- **Fantomatic** de Sergiu Negulici 57
- **Ecouri din Câmpulung: memoria unei geometrii afective** de Cinty Ionescu 59

Urmele care (ne/se) privesc

Cinty Ionescu

Ce rămâne cu adevărat atunci când re-vedem un loc: urmele lui în noi sau urmele noastre în el? Această întrebare a devenit axul proiectului de intervenție culturală **NE/RE·VĂZUT Muscel**, în care am încercat să redescopăr un oraș și, odată cu el, straturile propriei mele identități. Ascultând istoriile orașului am descoperit un loc care m-a privit înapoi și, prin el, am început să-mi redefinesc propriile urme.

În 2024 am făcut **NE/RE·VĂZUT** la Timișoara și am jurat că data viitoare îmi voi lua o pauză. În schimb, am ajuns să-l refac la Câmpulung: mai mare, mai frumos, mai complicat. Și, desigur, cu mai multe fișiere Excel. Alegerea Muscelului, în 2025, nu a fost întâmplătoare. Pentru că ideea proiectului este legată de memorie în sens profund: memoria colectivă a locului, dar și memoria mea personală. A fost pentru mine cadrul ideal pentru a continua o cercetare despre memorie, comunitate și reziliență și a fost locul unei reîntoarceri afective.

Câmpulung e un oraș cu o istorie densă, vizibilă în arhitectura sa neoromânească și în felul în care timpul pare să curgă altfel pe străzile lui. Sau cum mi-a mărturisit Emil Hagi într-un interviu: *„Muscelul ăsta este stat în stat, are regulile lui, eu suspectez că aici și gravitația este alta, are alte valențe”*. Câmpulung este, totodată, un loc paradoxal, cu o paraginǎ elegantă, însoțită de trecutul industrial care coexistă cu o natură generoasă. Trăiește între memorie și melancolie, între istorie și prezent. Am privit Câmpulungul ca pe o arhivă vie și **NE/RE·VĂZUT Muscel** ca pe promisiunea unei întoarceri acasă: atât geografic, cât mai ales afectiv.

Arhivele afective: de la „Povești în bucate” la NE/RE·VĂZUT Muscel

În 2024 am derulat aici o documentare audio-video, Povești în bucate, care aduna vocile a 21 de musceleni și contura deja o imagine vie a identității locale. Printre ei se regăseau și cei care aveau să devină mai târziu colaboratori sau parteneri în acest proiect: artiști, prieteni și oameni ai locului. Câțiva dintre ei sunt Laurențiu Bănescu, co-fondator **Narative** alături de Peca Ștefan și de mine, Ioana Nicoară, artistă vizuală cu care am colaborat, tot în 2024. La **NE/RE·VĂZUT** în Timișoara, Emil Hagi, inițiatorul și directorul Muzeului Automobilului Românesc, care am avut șansa să ne devină partener în proiectul actual și Sergiu Negulici, artist vizual care semnează mai multe lucrări în cadrul proiectului.

Mi-am imaginat o vară tihnită, cu timp pentru arhivă, cu interviuri lungi și cafea băută pe îndelete în curțile oamenilor și la Coloniale. O vară de lucru și de prietenie, împărțită între documentare și povești. Apoi reveneam într-un vârf de deal, tot din Muscel, în curtea casei cu prispă roșie, unde mă aștepta tata aplecat peste o carte la masa lungă din curte, iar lângă el motanul Petardă. Promisiunea unei veri petrecute împreună a fost motivul afectiv esențial.

Reconfigurări ale memoriei

Dar socoteala de acasă nu s-a potrivit cu cea de pe Râul Târgului. Vara s-a schimbat înainte să înceapă: tata a părăsit dealul, casa, motanul și, odată cu ele, planurile mele. Am aflat că am câștigat finanțarea pentru proiect la doar câteva zile după moartea lui. Poate de aceea, lucrul cu memoria orașului a devenit, fără să vreau, și un exercițiu personal. În timp ce reconstituiam poveștile Muscelului, încercam să recompun și propria mea hartă afectivă. Întoarsă la Muscel, în grădina copleșită de vegetație, am început să alerg prin memorie: un pas în cea personală, celălalt în cea musceleană. În plan personal, am reconstituit ritualuri de restaurare a ordinii învățate de la mama. În plan artistic, am urmat firul poveștilor din arhivă. Această arhivă se datorează, în fapt, memoriei mamei mele, Adriana, și a apărut în urmă cu câțiva ani, pe acest deal. Tot aici am înțeles și că memoria este fragilă, pentru că ea se schimbă odată cu cei care o spun. Între povestea de atunci și privirea de azi se insinuează generații, valori, orgolii și imagini care se luptă pentru dreptul de a fi adevăr. De atunci, lucrul cu amintirile a căpătat o altă profunzime: memoria a devenit un exercițiu de grijă, perseverență și recunoștință.

Prin **NE/RE·VĂZUT Muscel** mi-am propus să privim din nou orașul, să redescoperim istoria prin ochii celor care o trăiesc. Poveștile în realitate augmentată (AR) aduc la suprafață straturi diferite ale identității locale. Scopul meu a fost să așez pe o axă istorică și tematică poveștile din propria arhivă care definesc identitatea Muscelului: istorii ce valorifică patrimoniul imaterial și industrial, dar și teme actuale: ecologia, pierderea, solidaritatea. Iar din ele am învățat poate cea mai importantă lecție: reziliența prezenței zi de zi, prezență în muncă și în viață, pentru a ține sensul în mișcare.

O cartografie a memoriei colective

Cele douăsprezece lucrări artistice reunite în **NE/RE·VĂZUT Muscel** formează o hartă vie a memoriei: o rețea de istorii și straturi afective care compun portretul plurivocal al orașului. Ele sunt unite de nevoia de a privi cu atenție.

Dintre ele, nouă povești sunt prezentate în AR și traversează 165 de ani de istorie și transformare: o spirală între pierdere, trădare, regenerare și bucuria de a continua. Provocarea a fost să aleg doar nouă dintre zecile de istorii valoroase pe care le-am ascultat și le-am arhivat: povești care să fie reprezentative pentru memoria colectivă, să deseneze o hartă vie a transformărilor istorice și societale și să reflecte complexitatea identității locale. Odată alese aceste istorii, lucrările AR au fost dezvoltate împreună cu Ioana Nicoară și Sergiu Negulici (ilustrație și animație 3D) și artiștii de sunet Alex Bălă, Makunouchi Bento și Sorin Păun. Formatul AR e scurt și concentrat, dar are puterea de a reactiva emoția trecutului chiar în prezent, acolo unde se află privitorul. Dincolo de artă și tehnologie, proiectul este despre oameni: despre felul în care memoria continuă să trăiască atunci când e împărtășită, despre cum o comunitate poate fi redescoperită prin propriile voci.

Epopeea ARO vorbește despre comunitatea care se prăbușește odată cu industria. ***Un subiect tabu*** continuă ideea trădării venite din interiorul comunității și a memoriei impuse prin confiscarea identității. Între ele se așază poveștile despre pământ și apartenență ***(Obștea moșnenilor, Pădurea, Focul lui Sumedru)***, despre trauma războiului și curaj feminin ***(Singură pe linia frontului, Orfani de război)*** și despre forța gesturilor cotidiene ***(Țară, dar la bloc, Tarta musceleană)***. Fiecare lucrare trimite la alta prin fire invizibile, formând o cartografie emoțională a Muscelului ca teritoriu al rezilienței, unde arta devine instrument de reconectare.

Trei perspective artistice

Instalațiile individuale ***Fantomatic*** de Sergiu Negulici și ***Ecouri din Câmpulung: memoria unei geometrii afective*** de Cinty Ionescu aduc prezentul în dialog cu memoria. În ***Playground,*** Maria Năstase investighează orașul prin joacă și participare, în ***Fantomatic*** relicvele ARO sunt transformate de Sergiu Negulici în lumină și gest ritualic, iar în ***Ecouri din Câmpulung*** eu explorez urmele vizibile și invizibile ale orașului într-o meditație despre absență și apartenență. Aceste trei instalații extind proiectul dincolo de documentare, într-un spațiu poetic unde amintirea devine experiență trăită.

Rețele de încredere

Proiectul s-a născut din rețele de încredere și afinitate artistică și s-a construit pe gesturi de sprijin și colaborare. Le mulțumesc tuturor artiștilor și colaboratorilor implicați pentru solidaritatea și încrederea care definesc munca independentă. Cu unii mă leagă o prietenie artistică de peste un deceniu, cu alții abia am început acest dialog, dar contribuția fiecăruia a fost vitală pentru a face posibil acest parcurs.

Logistica, mereu provocatoare, a fost susținută de partenerii noștri, puțini dar esențiali: Cafeneaua Coloniale, Convivial și Muzeul Automobilului Românesc. Sunt locuri vii, unde autenticitatea este o formă de muncă zilnică, și unde se construiește, zi de zi, sensul comunității. Pentru mine au devenit repere afective. Le recomand oricui are nevoie să-și reamintească de ce merită efortul susținut al fiecărei zile.

Mulțumirile mele se îndreaptă și către Primăria Municipiului Câmpulung, pentru deschiderea și disponibilitatea de a colabora. Cred cu tărie că dezvoltarea infrastructurii culturale a unui oraș depinde de cooperarea reală dintre instituții și inițiativele independente care îl animă. În Câmpulung, această legătură începe să prindă contur prin dialog, prin oameni care cred în parteneriat și printr-o comunitate locală remarcabil de activă, capabilă să transforme orașul într-un spațiu viu, conectat și creativ.

Memoria care ne privește înapoi

NE/RE·VĂZUT Muscel este un proiect de intervenție culturală la Câmpulung dar este, în fond, o poveste despre cum arta reactivează memoria și despre cum un oraș mic devine universal prin oamenii săi și istoriile acestora.

Uneori, când ne încăpățânăm să revedem un loc, descoperim că și el ne privește înapoi. Regăsim urmele lui în noi și urmele noastre în el: dovada că memoria se trăiește și după ce a fost arhivată.

Mulțumesc, Sorin Păun! Fără ajutorul tău generos acest catalog ar fi rămas un gând frumos. Mulțumesc tuturor celor care au făcut posibil acest exercițiu de reziliență culturală și de încredere în rostul artei.

7 argumente pentru Câmpulung

Adrian Săvoiu

În anii de început ai vieții, până să merg la școală, existența mi-a fost strâns legată de *ulița copilăriei* din Câmpulung, străduța în pantă Soldat Dumitru Golescu, unde locuiam și mă jucam cu puținii prieteni pe care îi strigam la joacă, temându-mă că nu-i vor lăsa părinții să iasă din casă. Au venit apoi *instituțiile*: grădinița nesuferită din centrul orașului, unde întotdeauna eram obligat să dorm după-amiaza, deşi nu-mi era niciodată somn, și Școala „Oprea Iorgulescu", unde mergeam la cursuri cu un ghiozdan maro în spate, pe care l-am schimbat abia în prima clasă de gimnaziu cu o mapă neagră, de care eram foarte mândru.

Ulterior, aria oraşului meu s-a mărit considerabil. Sub impresia primelor cărți de aventuri, am început să-i colind dealurile şi împrejurimile, iluzionându-mă că trăiesc ipotetice aventuri, asemănătoare celor din lecturile de atunci, cu cowboy, piei-roşii sau canibali. În adolescență, urbea a devenit și mai întinsă, pentru că atunci am descoperit farmecul Bulevardului „Pardon" și al Grădinii Publice, aleile tainice și umbroase ale Parcului „Ştefănescu", prundul de pe Râul Târgului unde puteam sta tolănit la soare. Tot atunci m-am familiarizat cu bisericile vechi, străzile lăturalnice pe unde mă plimbam ferit de priviri indiscrete, cu fostul cinematograf „Jinga" unde rulau întotdeauna două filme pe săptămână, ori cu gara unde se întorceau locomotivele trenurilor cu un mecanism infernal, pentru că aici era cap de linie.

Câmpulung a fost Humuleștiul meu. La sfârșitul *„Amintirilor…"* lui Creangă, Nică pleacă din Humulești spre Iași în căruța lui moș Luca. Drumul pe care îl face reprezintă intrarea într-o altă etapă a vieții sale, este o pierdere a copilăriei. De aici înainte, pentru Creangă Humuleștiul va fi *paradisul pierdut*. Un drum asemănător am parcurs și eu după terminarea Liceului „Dinicu Golescu", în momentul când am plecat la studiile universitare. Atunci Câmpulungul a devenit pentru mine *paradisul pierdut*.

Viața m-a purtat apoi prin depărtate locuri. Dar oriunde aş fi fost, am revenit mereu la Câmpulung, ca într-un loc sacru aproape, de Crăciun, de Paște, în timpul vacanțelor de vară. Orașul mi se releva altfel, prin cărți, prin articolele din colecțiile de ziare și reviste ale Tatei, prin vechi fotografii, prin monografiile Câmpulungului pe care le citeam cu nesaț până în orele târzii ale nopții, fascinat să aflu toate câte se petrecuseră înaintea mea aici.

Argumente despre vechimea, importanța și chiar unicitatea în spațiul românesc a orașului Câmpulung sunt numeroase. Mă opresc la șapte dintre acestea, pentru că numărul 7 are o semnificație simbolică universală, prezentă în aproape toate culturile și tradițiile lumii. 7 este considerat un număr sacru, asociat cu perfecțiunea și legătura dintre cer și pământ.

Iată 7 argumente care demonstrează unicitatea Câmpulungului:

1 Câmpulung este un oraș istoric, atestat din anul 1300.

Orașul Câmpulung este unul dintre cele mai vechi centre urbane românești și a jucat un semnificativ rol politic, administrativ, economic și religios în Evul Mediu. Evoluția sa istorică denotă similitudini cu cea a altor centre urbane din afara arcului carpatic, dar și diferențe generate de statutul său, poziția geografică, profilul demografic al populației, privilegiile de care s-au bucurat locuitorii săi până la sfârșitul Evului Mediu.

Socotit de unii istorici drept prima reședință domnească a Țării Românești (alți cercetători pledează pentru orașul Curtea de Argeș), Câmpulungul a fost prezent în istoria medievală românească încă din secolul al XIII-lea, fiind primul centru urban atestat documentar în spațiul românesc.

Inscripția din anul 1300 de la biserica catolică Sf. Iacob (Bărăția), gravată pe o piatră tombală, constituie cel mai vechi document epigrafic în limba latină din Țara Românească și, în același timp, prima mențiune scrisă a numelui orașului: *„Hic sepultus est comes Laurencius de Longo Campo, pie memoriae, Anno Domini MCCC"*. *(„Aici este înmormântat comitele Laurențiu din Câmpulung, spre pioasă amintire, în anul Domnului 1300").*

2 Câmpulungul este menționat în „Mapamondul" lui Fra Mauro, prima hartă a lumii (1459).

În mănăstirea Sfântul Mihail, ctitorită în secolul al XII-lea pe mica insulă Murano de lângă Veneția, a fost zugrăvită cea dintâi hartă a lumii. De pe zidul acestei mănăstiri a reprodus călugărul Fra Mauro, în anul 1459, vestitul său *„Mapamond"* unde, alături de câteva localități de pe teritoriul actual al României, este consemnat numele Câmpulungului: „Campolong". Ca dovadă a importanței sale, orașul este menționat pe hărțile celor mai mari cartografi europeni din secolul al XVI-lea (germanul Sebastian Münster, alsacianul Lorenz Friez, flamanzii Gerhard Mercator și Abraham Ortelius), dar și din veacurile următoare.

3 La Câmpulung a fost redactată în 1521 „Scrisoarea lui Neacșu” – cel mai vechi document păstrat, scris în limba română.

„Scrisoarea lui Neacșu” din Câmpulung, trimisă în 1521 de boierul Neacșu către Hans Benkner, judele Brașovului, este cel mai vechi document păstrat, scris în limba română. Ea a fost descoperită în 1894 de Friedrich Stenner în Arhivele Naționale ale județului Brașov. Documentul original, cu pecete aplicată pe verso, se referă la mișcările militare ale turcilor de la sud de Dunăre, în timpul pregătirii campaniei de cucerire a Belgradului de către sultanul Soliman I Magnificul.

4 La Câmpulung a fost înființată în 1669 prima școală publică din spațiul românesc.

În timpul domniei lui Antonie-Vodă din Popești, a luat ființă la Câmpulung, în anul 1669, prima şcoală domnească cu învățături în limba română. Astfel, în hrisovul dat de domnitor se menționează: *„Făcui domnia mea casă de învățătură, adecă școală, în orașul domniei mele Câmpulung”*. Se mai precizează că şcoala trebuie *„să fie cu putință şi bogaților şi săracilor”*, iar acest caracter de şcoală obştească îl găsim pentru prima dată subliniat într-un act din Țările Române.

Dacă prima școală publică gratuită din Europa și-a deschis porțile în 1616, la Frascati, un oraș aflat la câțiva kilometri de Roma, după numai o jumătate de veac, în 1669, și la Câmpulung se deschidea o școală publică. Așadar, la Câmpulung a luat ființă nu numai prima școală publică din Țările Române, dar și una dintre cele dintâi din Europa.

5 Câmpulungul apare în descrierile unor călători străini încă din secolul XIV.

După ce menționarea Câmpulungului apare întâia oară în mărturia pelerinilor germani Peter Sparnau și Ulrich von Tennstädt, ajunși aici în 1385, descrieri detaliate ale orașului și ale monumentelor lui religioase sunt consemnate în secolele următoare de misionarii catolici Petru Bogdan Bakšić, Francesco Maria Spera și Gabriel Tomasi, de Paul de Alep, cleric ortodox originar din Siria, de Anton-Maria Del Chiaro, sfetnicul și secretarul lui Constantin Brâncoveanu, precum și de mulți alții.

6 La Câmpulung funcționează cea mai veche Școală Normală din Muntenia.

Înființată la București în 1867, prin decretul domnitorului Carol și la inițiativa lui Dimitrie Gusti, ministrul Cultelor și Instrucțiunii Publice, Școala Normală „Carol I” a fost rezultatul cristalizării unor idei care circulau în spațiul cultural românesc la jumătatea secolului al XIX-lea. Ea reprezintă expresia unui ambițios program de factură iluministă, ce avea drept scop răspândirea științei de carte în lumea rurală, prin intermediul unor învățători sătești școliți corespunzător.

Mutată în 1896 de la București la Câmpulung, școala și-a continuat activitatea într-un nou local, construit după planurile arhitectului Ion N. Socolescu, președinte al Asociației Arhitecților din România. Numindu-se astăzi Colegiul Național Pedagogic „Carol I”, școala-fanion a începuturilor învățământului pedagogic românesc este nu numai una dintre cele mai prestigioase și frumoase din țară, ci și un monument istoric, un adevărat muzeu.

7 Câmpulungul se remarcă prin prezența bisericilor monument istoric și a vechilor cruci de piatră.

Bisericile și crucile de piatră sunt documente care vorbesc despre vechea istorie a orașului Câmpulung. Astfel, în partea sud-vestică, se ridica încă din secolul al XIII-lea Cloașterul, mănăstirea dominicană, iar pe marginea căii principale de tranzit dintre Țara Românească și Brașov au fost ridicate ale lăcașuri de cult: biserica parohială catolică Sf. Iacob (Bărăția) și biserica din incinta mănăstirii Negru-Vodă. Alte biserici monument istoric sunt: Sf. Gheorghe (Olari), Fundeni, Sf. Ilie, Sf. Marina, Schei, Șubești, Sf. Nicolae (Popa Savu), Domnească, Flămânda.

Vechile cruci de piatră reprezintă astăzi o caracteristică vizibilă a orașului. Acestea sunt adevărate *documente* săpate în piatră de Albești, fie că vorbim despre crucile de hotar care ghidau călătorii la răscrucile drumurilor, fie despre crucile votive, încastrate în pereții bisericilor.

După ce am trăit peste 40 de ani la București, m-am reîntors la Câmpulung. Mi-a fost limpede că, în forul meu interior, am nevoie de un loc la care să mă pot raporta întotdeauna. Această *axis mundi* s-a conturat a fi, abia în anii maturității, Câmpulungul natal. În el mă pot privi, de fiecare dată, ca într-o oglindă. Aici știu ce s-a întâmplat cu mine. Un spațiu similar, în ceea ce mă privește, nu mai există niciunde în această lume.

Pentru neliniștitul Emil Cioran, cel trăitor la Paris, *centrul lumii* a rămas Răşinariul natal din România. Pentru mine, unde altundeva ar putea fi *centrul lumii* decât la Câmpulung?

Calea Câmpulung

Peca Ștefan

Spre rușinea mea nu am ajuns în Câmpulung Muscel până la 39 de ani. Mult timp el a rămas pentru mine o necunoscută, deși se afla la nici 70 de kilometri de Târgoviște, orașul natal. Rușinea e cu atât mai mare din cauză că unui târgoviștean îi e aproape imposibil să nu se intersecteze cu Calea Câmpulung. E drept că locuind deja într-o reședință de județ sunt mult mai atrăgătoare destinații precum București sau Sinaia. Dar e și foarte ușor, ca odată pornit pe Calea Câmpulung, să te oprești fie în pădurea de la Priseaca ori la Voinești, capitala merelor. De altfel, în primii ani de școală, la începutul toamnei nu era o plăcere mai mare pentru mine și fratele meu decât să mergem cu părinții să umplem mașina cu mere din Voinești. Câmpulung era însă o noțiune foarte distantă. Câteva mici detalii. Știam de la tata că acolo se făcea ARO, mașina pe care mi-aș fi dorit-o când eram copil, în ultimii ani ai comunismului. Mai târziu, la istorie am învățat despre scrisoarea lui Neacșu. Pe la mijlocul anilor '90 am văzut și revăzut „*Titanic Vals*" cu Dem Rădulescu, Tamara Buciuceanu, Dorina Lazăr. Așa am aflat că Tudor Mușatescu fusese câmpulungean. Dar cam aici se oprea toată informația mea despre oraș.

Abia în liceu contactul cu Calea Câmpulung s-a intensificat. Cel mai bun prieten, Laurențiu Bănescu, coleg din trupa de teatru pe care o înființasem amândoi la școală stătea pe o străduță adiacentă. Tot timpul când îl vizitam, Calea Câmpulung era inevitabilă. La momentul respectiv nici unul dintre noi nu puteam sesiza această inevitabilitate. Eram mult prea ocupați: el cu primele roluri ca actor, eu la primele piese ca dramaturg. Amândoi visam să ajungem cu teatrul în București și apoi mai departe, în lumea largă, poate până la New York. La mii și mii de kilometri de Câmpulung.

A durat ani buni să trec în sfârșit hotarul dintre județele Dâmbovița și Argeș. Îi datorez acest avans în spațiu artistei și bunei prietene Cinty Ionescu. După ce ajunsesem cu ea la New York cu un proiect comun m-a invitat la casa părinților ei de la Cetățeni, comuna cu numele perfect. Acolo am descoperit o frumusețe de grădină plină de flori și aer curat, unde puteai să te liniștești pur și simplu uitându-te la dealurile din jur. În Cetățeni se discuta mult mai intens despre Câmpulung, orașul din apropiere. Acum nu ne mai despărțeau decât vreo 20 de minute cu mașina. Dar n-a fost să fie. Viața și teatrul m-au purtat în alte zări, până la Berlin.

În vara anului 2020 lumea era în plină pandemie. Am primit vestea că Laurențiu și familia lui găsiseră o căsuță pe un deal unde se gândeau să se mute. Am deschis filmarea primită de la ei pe telefon. Căsuță veche, cu prispă musceleană, înconjurată de natură, păsări de curte, vaci, măgari, copiii alergând entuziasmați. Scena idilică nu se întâmpla undeva în munți, ci pe

Valea Rumânești lor. Laurențiu parcursese Calea Câmpulung până la destinație. Iar acum orășelul care-mi scăpase printre degete de atâta timp căpătase o *imagine.* Parțială, ce-i drept. Dar extrem de subiectivă. Acolo erau prietenii mei dragi și copiii lor. Drumul până la Câmpulung căpătase sens.

Familia Bănescu s-a mutat inițial cu chirie, într-un bloc, până au reușit să finalizeze actele. Pentru o perioadă nici nu a fost sigură cumpărarea casei dar ei se îndrăgostiseră deja de oraș. Am început să primesc vești despre descoperirile lor. Oameni faini și întreprinzători, unii artiști veniți din mai multe zări, adunați în jurul Convivial și Coloniale. Aceste două nume au tot revenit în discuțiile noastre de la distanță. Îmi suna de parcă ar fi fost două locuri desprinse din Sibiu, Timișoara, sau Paris. Poveștile despre ele mă făceau din ce în ce mai curios. Prietenii Băneștilor se înmulțeau, oameni cu pasiuni și idei, atmosferă creativă. Pozele vorbeau de la sine. M-am hotărât să fac cumva să ajung în Câmpulung cât mai repede, ca imaginea subiectivă să devină una în *mișcare*, imersivă. Să beau și eu o cafea la Coloniale și să-i descopăr odăile vechi. Să văd și eu un concert în curtea de la Convivial.

Dar pandemia era în toi, călătoriile dificile. Abia un an mai târziu, după un Covid urmat de complicații care au necesitat o recuperare lungă în diferite spitale din România, a apărut o posibilitate reală.

Când m-am repus cât de cât pe picioare am decis să nu mai ratez ocazia. M-am înscris pe lista revelionului de la Convivial. Nu-mi imaginam atunci că printr-o întorsătură neașteptată de situație, Laurențiu, Cinty și cu mine vom ajunge să-l petrecem împreună. Și nu aveam cum bănui că peste doar trei ani vom pune bazele **Asociației Narative.** Că între timp *fiecare* dintre noi ne vom simți în acest oraș *acasă.* Dar atunci, la finalul lui 2021, punctele se uniseră în sfârșit. Calea Câmpulung – Cetățeni – Câmpulung Muscel s-a transformat în realitate. Am putut păși în oraș. L-am *văzut* cu ochii mei.

Prima impresie a rămas cu mine până în ziua de azi. Câmpulung m-a invitat de la bun început să-mi fac proiecții, să vizualizez scenarii, să-mi imaginez un viitor centru de creativitate, eco friendly, comunitar. Un potențial fantastic. M-am plimbat pe străzile lui, i-am traversat podurile, m-am pierdut printre case, mereu cu impresia că orașul îmi face o promisiune. O istorie veche și profund vizibilă în arhitectură dar și o posibilitate imensă de a deveni un centru cultural aerisit, modern, înconjurat de natură. Cu siguranță sunt multe obstacole în realitatea de azi a orașului, infrastructură, acces, plecarea tinerilor. Dar Calea Câmpulung pare că duce înspre împlinirea potențialului acestor proiecții. Orașul este deja reinventat de oameni cu idei generoase și va fi re-reinventat de copiii care cresc azi printre ei.

La acel prim revelion în Câmpulung am descoperit și artiști care au creat lucrări pentru **NE/RE·VĂZUT Muscel,** Ioana Nicoară și Sergiu Negulici. An după an ne-am tot *revăzut.* Am avut norocul să pot urmări, de departe și de foarte aproape, coagularea unei comunități creative care și-a propus să descopere și să revalorifice poveștile orașului, știute și neștiute în ceva ce pare a se dezvolta într-o mișcare comunitară, artistică, orientată înspre mediu și a valorificării patrimoniului material dar mai ales imaterial. Un patrimoniu care abia așteaptă să fie descoperit.

NE/RE·VĂZUT Muscel este o extraordinară dovadă a valorificării creative a acestui potențial. Un demers necesar care sper că va continua și se va îmbogăți de la an la an.

POVEȘTI ÎN REALITATE AUGMENTATĂ

Cele nouă lucrări în realitate augmentată (AR) reunite în cadrul proiectului **NE/RE·VĂZUT Muscel** compun un peisaj cultural și afectiv al Muscelului și al orașului Câmpulung. Ele conturează o hartă vie a memoriei colective, invitând publicul să redescopere istoria locală prin prisma amintirilor locuitorilor săi. Fiecare lucrare propune o incursiune într-o altă perioadă istorică, acoperind aproximativ 165 de ani de transformări politice, economice și sociale, reflectate direct în viețile oamenilor. Fiecare poveste locală devine, prin AR, o experiență care pune în dialog trecutul și prezentul.

Împreună, aceste narațiuni reconstruiesc straturile identitare ale Muscelului așa cum le-am identificat în cadrul cercetării noastre subiective desfășurate pe parcursul anilor 2024 și 2025. De la natura omniprezentă, splendidă dar amenințată ***(Pădurea, Focul lui Sumedru)***, la comunitățile care și-au apărat pământul cu mândrie și o undă de regret ***(Obștea moșnenilor)***, la traumele războaielor, ale evenimentelor istorice și ale regimurilor politice (***Singură pe linia frontului, Orfani de război, Un subiect tabu)***, până la metamorfoze ce țin de istoria recentă a orașului industrial și urban ***(Epopeea ARO, Tarta musceleană, Țară dar la bloc)***. Aceste istorii se află la intersecția nostalgiei cu reconstrucția. Axa temporală și nodurile tematice conținute de ansamblul celor nouă lucrări AR desenează și o rețea de tensiuni: între pierdere și supraviețuire, între comunitate și trădare, între tradiție și uitare, între identitate și transformare, între ritual purificator și gest distructiv. Fiecare lucrare trimite subtil la celelalte, prin fire vizibile și invizibile. Împreună formează un cor al memoriei, un dialog în care se completează dar se și contrazic. Prin aceste contraste, proiectul nu oferă răspunsuri, ci exersează actul re-vederii: a privi din nou ceea ce este nevăzut, ceea ce a fost ascuns, ignorat sau idealizat.

Depășind contextul local, aceste povești vorbesc despre teme și emoții universale: pierdere, curaj, apartenență, memorie, ecologie, recognoscibile oricărei culturi. Prin voce, imagine și sunet, proiectul transformă istoria unui oraș într-o reflecție universală despre fragilitate și forță, despre ceea ce ne leagă dincolo de timp și loc. Iar peste memoria locului, aceste povești pot fi oglinzi ale propriei noastre vieți. Ele ne cheamă să ne întrebăm cum trăim, ce preț dăm solidarității, curajului și memoriei, și ne inspiră prin exemplul unor oameni reali.

Fiecare lucrare AR din proiectul **NE/RE·VĂZUT Muscel** are la bază o poveste documentată, compusă din mărturii locale, alese și editate de Cinty Ionescu. Ele sunt transformate în narațiuni sonore de Alex Bălă, Makunouchi Bento și Sorin Păun, însoțite de animații realizate de Sergiu Negulici și Ioana Nicoară. Sunetele și imaginile acestor artiști reconstruiesc, în realitatea augmentată, un Muscel spectral. Împreună, ei transformă amintirea într-un spațiu viu al re-vederii.

Lucrările AR pot fi experimentate prin intermediul propriului telefon și al ilustrațiilor din acest catalog. În paginile următoare vei regăsi textele integrale ale acestor povești alături de ilustrațiile care le activează în aplicația Reniform. Pentru o experiență optimă recomandăm folosirea căștilor audio și urmărirea instrucțiunilor de mai jos.

INSTRUCȚIUNI:

1. **Asigură-te că ești conectat la internet și că volumul telefonului este ridicat.**
2. **Descarcă gratuit aplicația Reniform pe telefon / tabletă din App Store / Google Play sau prin scanarea codului QR de mai jos.**
3. **Deschide aplicația Reniform și scanează, pe rând, ilustrațiile din paginile următoare menținând imaginea în cadrul camerei.**
4. **Apasă pe simbolul din centrul imaginii telefonului pentru a descărca fiecare lucrare și bucură-te de poveștile NE/RE·VĂZUT Muscel.**

Descarcă
RENIFORM App

Download on the App Store

GET IT ON Google Play

Îndreaptă camera smarphone-ului către ilustrații

EPOPEEA ARO

04:00 min
2025

Îndreaptă camera smarphone-ului către ilustrație

EPOPEEA ARO

Direcție artistică și documentare: **Cinty Ionescu**
Ilustrație și animație 3D: **Sergiu Negulici**
Sound design: **Sorin Păun**

Fragmente din interviuri cu Emil Hagi, Adrian Săvoiu, Cristina Nicula, Gilda Crăciun, Rodica Goran, Ion Gagea și Marius Tudose

ARO a fost pentru Câmpulung ceea ce rareori un obiect devine pentru un oraș: un mit viu. În anii ’60 și ’70, această mașină întruchipa România industrială, cu ambițiile și contradicțiile ei. Fabrica era un motor social și economic: un salariat la fiecare trei locuitori, o proporție care vorbește singură despre cât de intim legată era comunitatea de existența uzinei. Dar același simbol de apartenență, prestigiu și forță colectivă a devenit ulterior și purtătorul unei traume. În anii ’90 și 2000, *boom*-ul a fost urmat de prăbușire. Falimentul fabricii nu a însemnat doar pierderea unor locuri de muncă, ci o ruptură existențială, familii dezrădăcinate, generații plecate, identități fracturate. După prăbușirea industriei, pe locul fostei uzine au ajuns deșeurile toxice depozitate ilegal acolo în ultima decadă. Ele devin o metaforă a degradării morale și a absenței responsabilității: reziduuri materiale și simbolice ale unei tranziții care a uitat de oameni și de pământul lor.

Epopeea ARO invită privitorul să traverseze aceste straturi de memorie în realitatea augmentată și să înțeleagă istoria ARO ca pe o poveste a tranziției postcomuniste românești, cu ecouri globale, despre transformare, rușine și reziliență. ***Epopeea ARO*** este, de fapt, epopeea unui oraș și a oamenilor săi: o poveste deopotrivă personală și universală, care merită (re)văzută într-un teren al reflecției colective. Ce mai rămâne (de făcut) într-un oraș atunci când ceea ce a fost odată terenul mândriei a lui devine poluare și posibilă calamitate?

Emil Hagi: *Epopea ARO nu a fost uitată.*
Adrian Săvoiu: *Apariția industriei a fost legată în principal de ARO.*
Emil Hagi: *În România, la un moment dat, s-a produs o mașină care a fost exportată în peste 100 de țări de pe toate continentele.*
Adrian Săvoiu: *În anii ’60 - ’70 era o emblemă a României.*
Cristina Nicula: *Dacă pentru vechiul Câmpulung* (emblema) *era Mănăstirea Negru Vodă, pentru noul Câmpulung a fost ARO.*
Emil Hagi: *La momentul de vârf al producției ARO, orașul nostru cu suburbiile avea 39 000 de locuitori, iar fabrica avea 13 000 de salariați.*
Cristina Nicula: *Oamenii toți aveau de lucru, li se dădeau case, li se dădeau nu știu ce, lucrau pe schimburi, aveau avantajele lor.*
Gilda Crăciun: *Eu am locuit în Grui, cartierul de pe deal, cartierul de deasupra uzinei și dimineața la ora 6 jumătate se auzea pe stradă toc-toc. Erau pașii celor care plecau în coloană către uzină, pentru că acel cartier a fost făcut în special pentru cei care lucrau la uzină Deci majoritatea lucra acolo. Plus cei din comunele din zonă…aveau transport către uzină.*
Adrian Săvoiu: *Deci a fost o creștere bruscă, o creștere care a adus multă populație (în oraș).*
Emil Hagi: *Majoritatea lucrătorilor de la ARO proveneau din zona noastră.*
Cristina Nicula: *Câmpulungeanul care era de la ARO avea un statut în Câmpulung. Fie că era muncitor, fie că era inginer. Avea un statut special.*
Rodica Goran: *Deci ARO ăsta, fabrica asta, avea numai și numai export. Nu vindeam ARO decât pe pile, pe relații. Se duceau la Suzana Gâdea, la Dăscălescu la niște unii de prin Comitetul Central.*
Emil Hagi: *În fiecare familie exista cel puțin o persoană care era cumva implicată în fenomenul ARO.*
Rodica Goran: *Atunci când a venit revoluția, eram aproape 14.000 de oameni.*
Adrian Săvoiu: *Ulterior, după ’90, industria aproape a dispărut complet din zonă. A avut un boom, urmat apoi de o cădere foarte bruscă, ceea ce a dus și la căderea orașului, pentru că, nemaiavând forță economică orașul a supraviețuit așa, aproape miraculos.*
Cristina Nicula: *O mare cădere a Câmpulungului, oamenii n-au mai avut de lucru...*
Emil Hagi: *Momentul cel mai trist a venit în anii 2000, când a intervenit falimentul și, așa cum a apărut această mașină din neant, a dispărut în neant.*
Rodica Goran: *Cred că au mai rămas doi-trei (oameni) la sfârșit, dintre care toți erau directori.*
Ion Gagea: *Oamenii au plecat, au luat calea exodului.*
Gilda Crăciun: *Și chiar a fost dramatic. Deci s-au distrus familii, s-au distrus destinele unor oameni, în special bărbații: unii s-au apucat de băutură, alții au căzut în depresii…*
Cristina Nicula: *A fost o mare pierdere. O mare pierdere, pierdere până la urmă și de identitate.*
Emil Hagi: *Foarte multă lume din zona noastră, cu ocazia falimentului ARO, s-a îmbogățit.*
Marius Tudose: *Vorbim despre deșeuri periculoase: sunt pe fosta platformă ARO, nu le-a luat încă nimeni de acolo să le neutralizeze. Asta este, așa s-a gândit cine a cumpărat fosta platformă ARO, că, e bine să facă - să aducă deșeuri periculoase acolo. Cred că era prin 2007 - 2008, nu mai știu sigur.*
Cristina Nicula: *O lipsă de respect pentru noi. Pentru noi românii, nu pentru noi câmpulungenii.*

ȚARĂ, DAR LA BLOC

03:22 min
2025

Îndreaptă camera smarphone-ului către ilustrație

ȚARĂ, DAR LA BLOC

Direcție artistică și documentare: **Cinty Ionescu**
Ilustrație și animație 3D: **Sergiu Negulici**
Sound design: **Alex Bălă**

Fragmente din interviuri cu Emil Hagi, Radu Stănescu și Marius Tudose

Țară, dar la bloc este o lucrare care documentează amintiri personale din perioada comunistă, reflectând modul în care locuitorii din Câmpulung și-au adaptat viețile la lipsurile cotidiene și la constrângerile impuse de regimul politic. Istorisirile incluse portretizează complexitatea vieții cotidiene în contextul istoric al orașului.

Lucrarea pune în lumină felul în care spațiul urban și cel rural coexistau într-un echilibru fragil, impus de lipsuri, dar susținut prin muncă, ingeniozitate și solidaritate. Mărturiile incluse reconstruiesc atmosfera trăită în perioada industrială a orașului de la lipsa resurselor de bază – căldură, gaz, hrană – până la gesturile de rezistență personală și păstrarea unor valori identitare.

Țară, dar la bloc completează memoria colectivă ancorată în ritual, pământ și comunitate din ***Obștea moșnenilor*** și ***Focul lui Sumedru,*** transferând logica solidarității rurale în spațiul urbanizat, unde gesturile cotidiene devin forme de reziliență culturală și punte între ruralul mitic și urbanul cotidian. Iar dacă ***Epopeea ARO*** vorbește despre construcția unei identități colective prin industrializare, ***Țară, dar la bloc*** explorează modul în care această transformare se reflectă în viața de zi cu zi a celor care au dus cu ei, între betoane, memoria pământului.

Emil Hagi: *Erau vremurile alea, perioada comunistă, cu... terenurile de la bunica nu le mai aveau, că le luaseră și tata, într-un soi de frondă așa, de dușmănie, stăteam în oraș în plin centru al orașului, n-aveam decât o grădiniță cu flori, și creștea o oaie. Deci, cum să fii tu armân și să cumperi mielul de Paști? Vara, o dădea la munte, nu știu, dar iarna o ținea acolo într-un garaj, într-o magazie, n-aveam teren. Țin minte că pe albia râului erau niște insule și era vegetație de-asta,* (cu) *tufe de arin. Și făcea frunzar. Se ducea și lua crengi din alea, usca frunze și își hrănea oaia lui peste iarnă.*

Radu Stănescu: *Căldură nu exista, apa era mai rece decât pot eu să o percep acum. O dată pe săptămână - aveam apartamentul în centru lângă primărie și în spatele primăriei era un bloc unde era centrala pe păcură - și semnul că va veni ceva era dintr-un nor de fum care acoperea tot orașul. Și la un moment dat cred că, puțin, caloriferele erau amorțite. Dormeam cu 2-3 plăpumi, cu o cergă luată din Maramureș, cu indispensabili, cu șosete de lână, până când tata, prin '80, a făcut o sobă. Și era combinația de țară, dar la bloc, doar că la bloc era ca și cum aveai o casă cu 4-3 etaje și trebuia să cari lemnele la 3 sau la 4. Aveam o boxă la subsol cu lemne și cărbuni, dar deja se schimbase situația și combinând, sau coroborând, căldura de la acea sobă cu mâncarea adusă de la țară să zicem că se crease un context mai normal, mai firesc.*

Marius Tudose: *Ne-am mutat în piața centrală la bloc. Nefiind gaze, băgate gaze în blocul unde stăteam eu, trebuia să te descurci, aveam sobă pe lemne, crăpam lemne jos la parterul blocului, le urcam până la etajul 3. Apoi, vis-a-vis de gaz: trebuia să stai la coadă și dacă apucai să iei butelie bine, dacă nu, mai luai peste o săptămână și până atunci mâncai ce puteai, mă rog găteai ce puteai. Aveam o bucată de pământ undeva în Grui, lângă stația meteo, și acolo, chiar 2500 metri pătrați - erau arați, semănați. Noi în fiecare toamnă înainte să mergem la școală pe 15 septembrie, cum se începea școala atunci, eram la campania agricolă de toamnă. Stăteam la bloc și munceam, chiar de dimineață până seara. Adică sâmbăta veneam de la școală, pentru că se învăța sâmbăta, părinții mei veneau de la serviciu, iar după ora 3-4, primăvara și vara, noi eram în forjă, muncă muncă, nu se punea în discuții. Veneam de la școală după amiază, ne apucam, făceam treabă adică.*

SINGURĂ PE LINIA FRONTULUI

04:32 min
2025

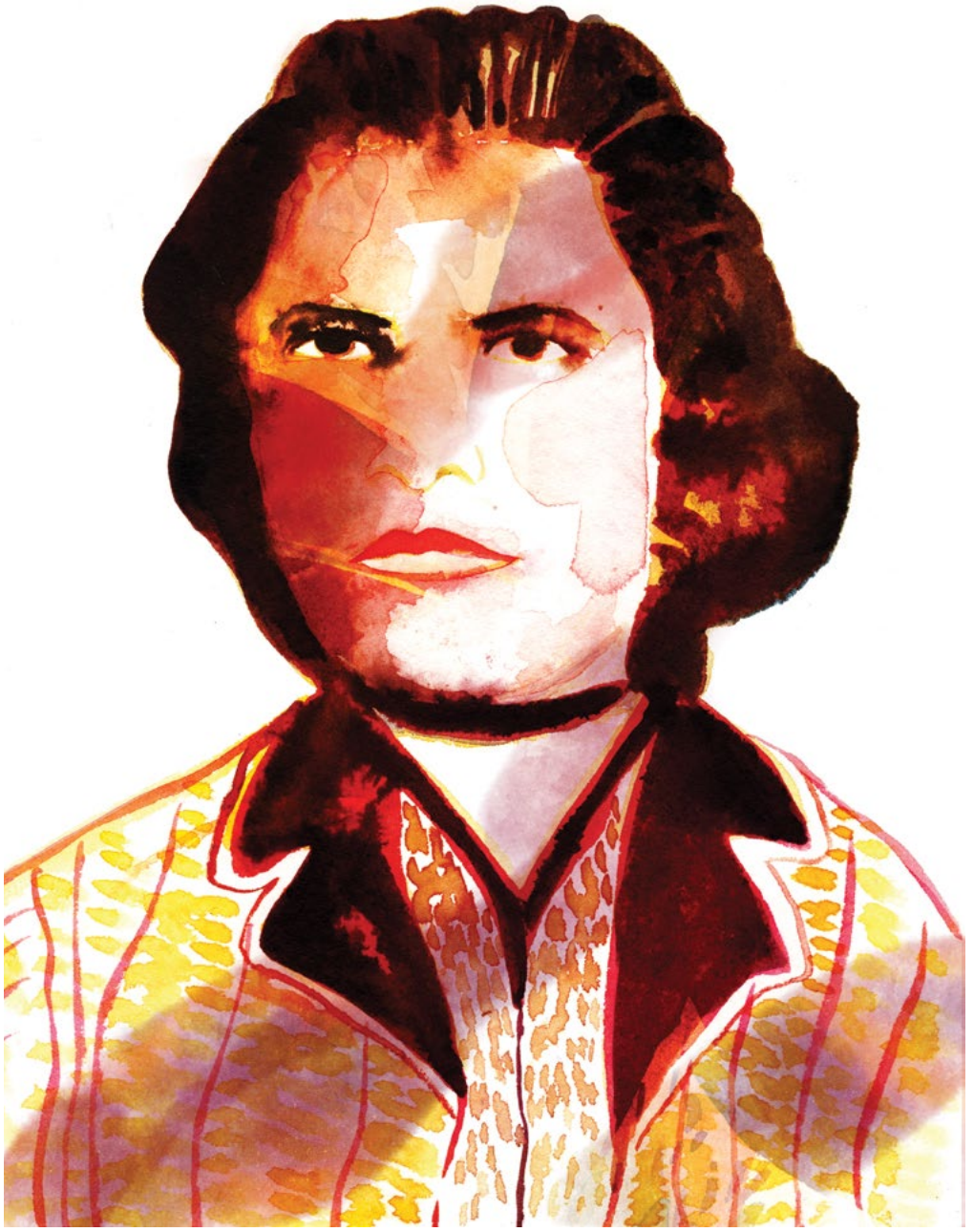

îndreaptă camera smarphone-ului către ilustrație

SINGURĂ PE LINIA FRONTULUI

Direcție artistică și documentare: **Cinty Ionescu**
Ilustrație și animație 3D: **Ioana Nicoară**
Sound design: **Alex Bălă**

Fragmente dintr-un interviu cu Adrian Săvoiu

Singură pe linia frontului este o lucrare care documentează amintirea unei povestiri de familie din perioada Primului Război Mondial. Lucrarea nu vorbește despre eroismul oficial, ci despre hotărârea unei femei obișnuite: Elisaveta Săvoiu, care, din nevoia de a afla adevărul, devine participantă activă la istorie. Lucrarea, prin vocea nepotului eroinei, Adrian Săvoiu, aduce în prim-plan forța gesturilor individuale, arătând cum istoria mare se scrie adesea prin viețile celor *„nevăzuți”*. Este o lucrare despre feminitate și reziliență, despre rezistența intimă a celor rămași „pe marginea istoriei”, dar care au făcut posibilă supraviețuirea.

Lucrarea reconstituie un episod al frontului *„Marelui Război”* care, în anul 1916, trecea prin Muscel și reactivează acest spațiu ca loc al memoriei vii. După luptele grele din Dobrogea, Regimentul 70 Infanterie fusese adus de urgență la Câmpulung pentru a opri înaintarea trupelor germane care presau dinspre Transilvania. Căderea frontului de pe Jiu și amenințarea încercuirii au forțat retragerea armatei române pe drumul Câmpulung – Târgoviște – Buzău, spre Moldova. La Mălin, în apropiere de Câmpulung, Elisaveta Săvoiu, o tânără în vârstă de 31 de ani, mamă a trei copii, nu mai primise de multă vreme nicio veste de la soțul ei, Ion, mobilizat în Regimentul 70. Într-un timp al tăcerii și al absenței, Elisaveta Săvoiu refuză să rămână prizoniera așteptării și pornește în căutarea soțului ei dispărut pe front, transformând dorul în acțiune și incertitudinea în curaj. Curajul ei se măsoară în pașii făcuți prin sate necunoscute, în întrebările rostite către străini, în dorința de a transforma incertitudinea în adevăr.

În relație cu ***Orfani de război,*** lucrarea conturează o pereche tematică: dacă în ***Orfani de război*** trauma războaielor este transmisă prin generații, în ***Singură pe linia frontului*** vedem nașterea acelei traume, momentul zero al pierderii și al speranței. Împreună, cele două lucrări aduc în prim-plan memoria feminină a războiului — o memorie a grijii, a așteptării și a curajului discret, care leagă trecutul de prezent printr-un lanț afectiv de solidaritate.

Adrian Săvoiu: *Bunicul meu, care în 1916 a fost convocat să-și apere țara, a lăsat grija gospodăriei de la Mălin, de acolo, soției, mamei. Din când în când reușea să trimită câte o scrisoare acasă. El de acolo de pe front, nu uitase casa și ce urma să se întâmple. Era perioada de toamnă a lui 1916 și de la distanță făcea un fel de administrație a ceea ce trebuie să se întâmple cu treburile gospodăriei. Claia mare să o dați cu 105 lei...*
La un moment dat n-a mai venit niciun fel de veste de la el. Și atunci bunica, îngrijorată, a plecat de una singură de aici, pe linia frontului, pentru că armata română s-a retras spre Târgoviște, căzuse frontul la Jiu și atunci s-a dat ordin ca armata română, ca să nu fie încercuită, să se retragă spre Târgoviște și mai departe spre Buzău și pe urmă spre Moldova. Și pe drumul acesta bunica a mers din sat în sat să întrebe, n-ați auzit, n-ați aflat, n-ați cunoscut pe un soldat pe nume Ion Săvoiu? Și sigur că pierduse speranța să poată să... Dar a ajuns la Malu cu Flori, pe apa Dâmboviței și acolo a stat de vorbă cu învățătorul Ion Diaconescu. Diaconescu i-a spus că au fost șapte soldați români care au fost împușcați în curtea casei și că sunt îngropați acolo dar nu știe cine sunt acești soldați. Dar de la unul dintre ei a rămas o psaltire, scrisă cu creionul pe un caiet, și un brâu roșu. Și s-a dus în casă, le-a adus și când bunica le-a văzut - sigur că a urlat de durere, pentru că astea erau ale lui Ion. Deci Ion fusese împușcat acolo.
Armata română era în retragere și ei au intrat în casa învățătorului Diaconescu să mănânce ceva, deja era frig. Și cum mâncau acolo, asta e o relatare a unui martor ocular pe care o știu de la tata știind și el de la bunica, o femeie a dat ușa de perete și a spus, voi stați și mâncați aici și nemții sunt în curte. Au pus mâna pe arme, au ieșit în tindă, nemții i-au somat, au ridicat mâna, dar bunicul și cu încă un camarad a încercat să fugă pe lângă casă, n-au vrut să se predea.
Și a vrut să sară gardul într-o grădină vecină și de acolo să fugă. Și a fost împușcat atunci când sărea gardul în spate, a căzut acolo în curte și acolo a fost și înmormântat. Și ulterior, în anii 20 și când s-au construit mausolee pentru eroii căzuți în război, a fost deshumat de acolo de la Malu cu Flori din curtea învățătorului Diaconescu și dus aici la Mausoleul de la Mateiaș, unde osemintele sunt și astăzi și figurează acolo în Cartea Eroilor.
Deci bunica, cât avea… 31 de ani atunci, o femeie de una singură, să meargă pe urmele frontului și să întrebe din sat în sat despre soțul dispărut, la fel ca Vitoria Lipan… Ea a descoperit, nu autoritățile, că autoritățile ...mă rog, era vreme de război, situația era cumplită pentru toți, nu aveau timp de investigații și n-a primit nicio veste.
Ea cu energia ei, a reușit să facă această reconstituire. Și bunica, care a rămas văduvă, Ion - împușcat în război, (ea) *văduvă cu trei copii, de una singură, e clar că nu i-a fost ușor.*

PĂDUREA

03:53 min
2025

Îndreaptă camera smarphone-ului către ilustrație

PĂDUREA

Direcție artistică și documentare: **Cinty Ionescu**
Ilustrație și animație 3D: **Sergiu Negulici**
Sound design: **Makunouchi Bento**
Fragmente dintr-un interviu cu Mirela Onea

Lucrarea povestește dispariția pădurilor din jurul Câmpulungului: de la Domnești la Pecineagu, la Lerești și Leaota. Cuvintele descriu aici un peisaj al rezonanțelor afective: vorbesc despre un timp în care pădurea era casă, adăpost și sursă de viață pentru oameni și animale. Prin mărturia documentată descoperim pădurea ca loc al ciupercilor și fructelor de pădure, al fagilor seculari și al brazilor imenși, comparat astăzi cu golul rămas după *„tăieri la ras”.*

Pădurea traduce în plan vizual și sonor dezechilibrul ecologic: munții rămași goi, animale sălbatice care coboară în sate, împuținarea ciupercilor și a fructelor de pădure. Invităm privitorul să-și imagineze continuitatea, să-și confrunte propriul rol în lanțul acestei dispariții și să reflecteze la felul în care dispariția unui ecosistem afectează comunitatea. Ce mai înseamnă astăzi o pădure?

Lucrarea, prin vocea Mirelei Onea, este o lucrare cu rol de meditație asupra rădăcinii: relația dintre om și natură. Este primul strat al memoriei muscelene, cel ancestral și organic, din care cresc toate celelalte povești, fie ele istorice, industriale, ritualice sau afective. Pădurea este spațiul natural din care s-a născut tot ceea ce a urmat: satele, meșteșugurile, industria, obiceiurile. Prin dispariția pădurilor, lucrarea enunță pierderea rădăcinii: o formă de gol care devine ecou în alte lucrări.

Pădurea funcționează ca un spațiu al memoriei colective, unde se suprapun straturile mitice, istorice și afective ale Muscelului. Ea leagă lumea din ***Obștea moșnenilor*** de ascunzătorile partizanilor evocate în ***Un subiect tabu*** și de ritualurile vii ale focurilor de toamnă din ***Focul lui Sumedru.*** Lucrarea continuă tema ecologică prezentă atât în ***Epopeea ARO,*** cât și în ***Focul lui Sumedru,*** aducând în prim-plan fragilitatea relației dintre om și natură

Mirela Onea: *Pădurea de la Domnești nu mai e nici măcar un sfert din ce-a fost. Pădurea de la Pecineagul, nu mai e nici măcar sfert. Deci nu mai există pădurea care a fost la noi. Pecineagul, Lerești, unde mergeam noi de culegeam fructe și ciuperci și toate cele. Leaota… E tăiată domnule, e tăiată! Nu mai e niciun sfert, măcar, din ea.*
Măcar să fi rămas jumătate, jumate să taie, jumate să rămână… nu. E tăiată! Păi de-asta vin animalele la curtea omului și iau porcul din coteț, pentru că nu mai au unde trăi. Păi au ajuns să taie tot, să taie tot pe ras, animalul ăla unde să mai stea? Unde să se mai adăpostească ce să mai mănânce - care acolo era cuibul lui, casa lui... Normal că vine la noi acasă. Păi ursul, porcii mistreți, lupii au ajuns în satul oamenilor, chiar și în oraș. Ai văzut ursul în oraș la Câmpulung? La Vodafone era, cu gheare puse… la Vodafone. Chiar acolo - s-a alergat prin tot satul și apoi a luat-o pe la Ciobănașul, în sus, către pădure. Păi ce să mai mănânce? Unde să mai stea? Nu mai are niciunde să se adăpostească pentru că au tăiat tot. Pui cartofi la munte, la pădure. Nu mai ai unde… Pui cartofi.
Zmeura se făcea unde era pădure. De când au tăiat pădurea, nici zmeurișul n-a mai ieșit. S-au făcut lăstari foarte mulți în pădure, fel și fel de lăstari de copaci, amestecătură cu fag, amestecătură cu carpen, cu mesteacăn, și au dispărut rădăcinile de zmeură.
Afinișul iar... afinișul era pe munte, nu mai e nici ăla pentru că nu mai are oxigen. Și afinele au cam dispărut. Am fost după ele pe munte, la lezăr, pe munte, am fost pe majoritatea munților. N-am găsit cine știe ce, ne-am întors fără... Dar în timp am căpătat o experiență.
Toată lumea avea sobe, dar nu se tăiau (pădurile) *ca acum. Deci acum s-a tăiat pădurea și au vândut-o, au dat-o la Germania, în Austria, am mutat-o, pădurea noastră… Înainte nu, pe timpul lui Ceaușescu nu, ne luam lemne doar pentru noi, pentru România, acum am mutat-o în Austria. Păi da, e adevărat, înainte noi aduceam lemne. Nu tăiam fagii din picioare că nu ne dădeau voie, erau fagi din ăia mari. Unde mai vezi tu pădure, cum să zic, pădure bătrână? Mai vezi pădure bătrână? Dacă vezi copaci din ăștia de acum 20 de ani… plantați, dar ăia de 100 de ani, îi mai vezi? Nu mai există! Când mergeam noi în pădure cu tata, păi vedeai niște fagi de te luau fiorile, de te lua frigul când îi vedeai. Mari, imenși, cu scorburi între ei. Păi acuma… unde îi mai vezi? Și brazii, Doamne, păi erau brazii de se dărâmau ei din picioare, știi, nu-i mai ținea răgălia aia, rădăcina. Tăiat la ras. Tot. Plopi, stejari… Păi la Pecineagul era pădure de brad cât vedeai cu ochii. Deci cât e barajul ăla, de câți kilometri e? 12 km parcă sau 13. Numai pădure de brad. Acuma e gol frate, vezi munte, Vezi munte direct în drum. Din stradă.*

ORFANI DE RĂZBOI

03:32 min
2025

Îndreaptă camera smarphone-ului către ilustrație

ORFANI DE RĂZBOI

Direcție artistică și documentare: **Cinty Ionescu**
Ilustrație și animație 3D: **Ioana Nicoară**
Sound design: **Makunouchi Bento**

Fragmente dintr-un interviu cu Gilda Crăciun

Orfani de război reconstruiește un secol de supraviețuire și pierdere. Este povestea unei familii care a trimis bărbați în ambele războaie mondiale și care devine portretul unei țări întregi traversate de pierdere, prin succesiunea unor generații marcate de traumă. Lucrarea funcționează ca o punte între memoria familială și istoria colectivă. Aici, istoria este cronologia unei linii de sânge: o moștenire a durerii transmisă prin povestiri de familie, cu o luciditate emoționantă și uneori cu fereala impusă de un regim autoritar care a controlat discursul public și memoria colectivă.

În AR, sunetul și animația 3D compun un ritual tăcut de readucere în lumină a celor dispăruți: soldați, fii, tați, frați, unchi, străbunici, a căror prezență plutește încă între generații desenând cartografia pierderii.

Dar lucrarea vorbește mai ales despre feminitatea memoriei: despre femeile care au ținut casele, au crescut copiii și au păstrat vie amintirea celor plecați. ***Orfani de război*** este o pildă despre curaj și despre felul în care trauma devine poveste, iar povestea devine formă de rezistență. Această istorie familială se deschide către universal: vocea Gildei Crăciun devine vocea tuturor celor care au crescut învățând să transforme pierderea în memorie.

Gilda Crăciun: *Ambii mei străbunici, și din partea tatălui și din partea mamei, au murit în primul război mondial, în Moldova. Și Petre Lambru și Manolache Moldoveanu. La tata au rămas cinci copii orfani, deci străbunica Ioana a avut cinci băieți de crescut, cel mai mic cred că avea vreo doi ani. Iar în partea mamei au rămas trei copii orfani: o fată și doi băieți.*
Străbunica Ioana a crescut băieții, s-au căsătorit, i-a văzut la casa lor, au fost împroprietăriți copiii ca orfani de război și ea ca văduvă de război. Norocul ei este că a murit în anul 1930, pentru că în al doilea război mondial, toți cei cinci băieți a ei au plecat pe front. Deci cinci băieți... la rândul lor cu copii, au plecat pe front.
Unchiul Ionică a murit la Cetatea Albă, era cel mai mic și era căpitan în armata română. Ceilalți s-au întors. Moș Nicolae avea o mână mutilată. Doi au venit pe jos și doi pe mare. Unii s-au îmbarcat la Odesa. Noroc, noroc... au fost norocoși că au trăit, pentru că am înțeles că rușii mitraliau vasele românești și multe s-au scufundat.
Iar în cealaltă parte, deci la mama, cei doi băieți au plecat pe front, iar unchiul Gică a căzut prizonier și a făcut șapte ani de Siberia. Da, șapte ani de Siberia și mama ne povestea, dar eu eram copil, mai am așa, amintiri vagi… Ne povestea că unchiul Gică povestea cum își tăiau furniturile, deci cureaua, nu știu ce, le tăiau așa feliuțe și le fierbeau în cutii de conserve ca să aibă puțină proteină. Ce știu eu ce mai ieșea din cureaua aceea care fusese prelucrată, tăbăcită… piele, vă dați seama.
Iar tatăl tatălui meu, deci Gheorghe Lambru, el a avut noroc la Cotul Donului că era cu fratele lui și au avut noroc că au fost puțin mai în spate și n-au fost prinși în încercuire și au venit pe jos de la Cotul Donului și povesteau ce trăiseră. Eu eram mică, fiind născută în '57. Ei povesteau și eu mă jucam pe acolo, pe lângă ei. Poveștile lor erau pentru mine ca niște basme, adică eu mă jucam dar poveștile îmi intrau în ureche. Ne mai povestea bunicul, dar cu destulă fereală, că știți dumneavoastră - te scăpai pe la școală și nu era prea bine. Zicea eh, tată, zicea, când am trecut în Rusia, deci după ce au trecut și Nistrul, zice, în case, aveau bătuți patru pari, patru scânduri, pe scândurile respective era un țol și ei toți erau îmbrăcați în pufoaice. A, și îi hrăneau din rațiile lor de soldați. Îi hrăneau pe rușii la care erau încartiruiți din rațiile lor de soldați.

FOCUL LUI SUMEDRU

03:08 min
2025

îndreaptă camera smarphone-ului către ilustrație

FOCUL LUI SUMEDRU

Direcție artistică și documentare: **Cinty Ionescu**
Ilustrație și animație 3D: **Sergiu Negulici**
Sound design: **Makunouchi Bento**

Fragmente din interviuri cu Cristina Nicula, Adrian Săvoiu, Corina Eredenta Moldovan-Florea, Radu Stănescu

Focul lui Sumedru pornește de la una dintre cele mai vechi și vii tradiții din Muscel: aprinderea focurilor pe dealuri, în noaptea de 25 spre 26 octombrie, pentru a marca trecerea dintre anotimpuri și întâlnirea simbolică dintre vii și strămoși. Acest ritual arhaic reprezintă un gest de purificare și comuniune, un foc care *„curăță lumea"* și reînnoiește legătura cu pământul.

Lucrarea propune o meditație asupra felului în care sensurile se degradează și asupra responsabilității pe care o avem față de propriile gesturi simbolice. Mărturiile incluse pun în tensiune straturile vechi ale ritualului (sacru, comunitar, cosmic) vechi de peste două milenii și straturile noi (profan, consumerist, toxic). Lucrarea urmărește transformarea ritualului acestei practici: focul purificator devine poluant, prin includerea anvelopelor și a resturilor industriale. În același ritual, se amestecă nostalgia comunitară și inconștiența ecologică, iar bucuria adunării ascunde ironia unei lumi care maculează în numele purificării.

Focul lui Sumedru este o lucrare despre ambiguitatea memoriei și despre paradoxul continuității devenind un studiu viu despre degradarea sensului și despre felul în care tradiția se transformă în opusul ei. Prin AR, focul redevine ceea ce era la început – o imagine a transformării, dar privitorul este chemat să decidă: ce fel de foc aprindem, și pentru cine?

Focul lui Sumedru se leagă, prin tema degradării progresive de la natură la industrie și de la materie la simbol, de ***Pădurea*** și ***Epopeea ARO.*** Împreună, cele trei lucrări compun un triptic al memoriei ecologice și culturale. Prin realitatea augmentată, lucrările ne cheamă să privim din nou spre straturile ascunse ale timpului și să transformăm pierderea în înțelegere, iar gestul în conștiință.

Cristina Nicula: *Dacă vrei să vezi unde au fost hotarele județului Muscel, te uiți să vezi pe ce dealuri arde focul lui Sumedru.*
Adrian Săvoiu: *E un obicei vechi în Muscel, ca în noaptea de 25 spre 26 octombrie, când se sărbătoresc Moșii lui Sâmedru, numiți și moșii de toamnă sau moșii cei mari, să se facă focuri pe înălțimi, la răspântii și în unele locuri unde se spune că s-ar aduna spiritele.*
Corina Eredenta Moldovan-Florea: *Cred că e trecerea din sezonul cald în sezonul rece și, probabil, e ceva din strămoși că e un foc care purifică și...*
Cristina Nicula: *O comuniune între cele două lumi.*
Radu Stănescu: *La Focul lui Sumedru, focul de Sfântul Dumitru, se strângeau castane dar și chestii cu care acum n-am mai fi de acord: arderea anvelopelor și a spray-urilor.*
Corina Eredenta Moldovan-Florea: *Da, și cu atât mai mult cu cât aici SUNT anvelope, că e plin de camioane și... Deci este așa, foarte la îndemână... Doar că e nașpa ce efect au, îți dai seama…*
Radu Stănescu: *Dar se aducea și cetină. Mergeam în pădure, erau bătrânii satului care doar ne tăiau acel prepeleac pe care se agățau anvelopele, și cu cetină.*
Corina Eredenta Moldovan-Florea: *Dar e fain că se adună, inclusiv aici, se adună toată lumea din sat, aduce fiecare câte ceva de mâncare, de băut și e fain.*
Cristina Nicula: *Dar cel mai interesant este obiceiul ca tinerii să sară peste foc pentru a fi… să zic virili?! Să treacă în cealaltă stare, de flăcău. Deci tinerii, copii, nu chiar foarte mici, că își ard pantalonii. Dar semnificația cea mai importantă este aceea că este o întâlnire cu lumea de dincolo. Se numește Focul lui Sumedru pentru că s-au contractat cele două denumiri, Sfântul Dumitru, de fapt asta este. Este tot o întâlnire cu cei de dincolo. Și aici se dau de pomană tot covrigi. Covrigi, mă rog, și acuma sigur că lumea mai pune și câte o țuică lângă covrigi, mai pune și câte un grătar, dar asta e cu totul altceva. Eu vorbesc de focul tradițional. Te uiți pe dealuri, pe toate dealurile, unde se făcea? E foarte interesant și asta. Se făcea la intersecții. Era ca și cum acolo se întâlneau și dispăruții din partea aia și din asta, cu cei vii, care locuiesc acum și care continuă. Nu exista părinte să nu se ducă să dea unui copil un covrig, nu exista… Ce la colind, aici era cea mai mare distracție și asta, povestea cu săritul peste foc, era o adevărată întrecere.*
Radu Stănescu: *Se sărea peste foc, se împărțeau produsele în seara de Focul lui Sumedru, se cânta. Era concurență între cartiere, între care foc a fost mai mare și asta se raporta la câte anvelope s-au strâns de fiecare tabără. Și bătrânii rămâneau la final, cu pastramă și vin, și stăteau până dimineața.*

OBȘTEA MOȘNENILOR

05:19 min
2025

Îndreaptă camera smarphone-ului către ilustrație

OBȘTEA MOȘNENILOR

Direcție artistică și documentare: **Cinty Ionescu**
Ilustrație și animație 3D: **Ioana Nicoară**
Sound design: **Alex Bălă**

Fragmente din interviuri cu Adrian Săvoiu, Ema Popa, Emil Hagi

Obștea moșnenilor descrie un model arhaic de democrație rurală și solidaritate comunitară. Lucrarea evocă momentul în care moșnenii[1] din Câmpulung au refuzat să vândă terenul lor Casei Regale, care dorea să-și construiască aici o reședință de vară. Decizia moșnenilor, de a nu înstrăina pământul obștii, a schimbat geografia simbolică a țării și a modelat un destin colectiv. Pelișul s-a născut la Sinaia, iar Câmpulungul și-a păstrat identitatea de comunitate autonomă.

Lucrarea vorbește despre rezistența unei comunități mici în fața istoriei mari, dar și despre o mândrie locală creatoare a unui destin colectiv cu care continuă să modeleze identitatea locului. Între refuz și regret, între mândrie și destin, ***Obștea moșnenilor*** subliniază memoria ambivalentă a spațiului muscelean, aflată în tensiune între puterea și limitele alegerilor. Pentru că în această poveste, dar și în memoria locului, plutește încă întrebarea: ce ar fi fost dacă?

Obștea moșnenilor este una dintre lucrările pivot din seria **NE/RE·VĂZUT Muscel,** pentru că introduce tema originii și a autonomiei comunitare, un filon care traversează toate celelalte piese ale traseului memoriei colective pe care îl propunem în acest proiect.

[1] MOȘNEAN, moșneni, s. m. 1. (În Evul Mediu, în Țara Românească) Țăran liber, posesor în devălmășie al unei proprietăți de pământ moștenite de la un străbun comun; moștean, răzeș. 2. (Înv.) Moștenitor, succesor. 3. (Înv. și reg.) Băștinaș. – Cf. moștean.
Sursa: DEX '09 (2009)

Adrian Săvoiu: *În 1867, chiar din 1866-1867... Carol nu cunoștea țara. Carol, domnitorul, că atunci nu era încă rege. Iar un loc unde a venit în câteva rânduri a fost aici. Și s-a gândit că aici ar fi locul ideal unde să-și construiască castelul, domeniul său.*
Ema Popa: *Deci n-avea cum. Pentru că obștea moșnenilor era o obște foarte închisă. Dacă el ar fi vrut un alt teren care nu era la obște, probabil că s-ar fi găsit. Dar el a vrut pe terenul obștii și obștea a spus că „dacă încalc cu tine, o să încalc de aici încolo legea".*
Adrian Săvoiu: *O lege care spune că nu poți să vinzi nicio palmă de pământ cuiva care nu este de-aici.*
Emil Hagi: *Obștea nu se poate vinde - decât în interior. Pentru că asta însemna obștea: proprietate comună, în devălmășie, la care contribuiau mai multe familii cu terenuri, păduri, pășuni, care nu puteau fi administrate izolat. Tu vânzător, puteai să vinzi unui alt membru al obștii, dar obștea deținea aceleași suprafețe. Este cea mai veche formă de proprietate comună, datează de pe vremea tracilor. Ea este prezentă în special în zonele montane. Singura modalitate prin care puteau, și nu era cazul regelui Carol, era prin căsătorie. Și așa au luat naștere familiile - să le zicem mixte, de ungureni, cum li se spunea celor veniți de peste Carpați, cu fete de Muscel.*
Adrian Săvoiu: *Dar de ce nu a făcut Carol castelul aici, la Câmpulung? Carol ar fi vrut să-și facă castelul în zona dealului Flămânda, acolo unde e o poziție dominantă, de unde se văd munții de jur împrejur, unde exista cimitirul Flămânda și normal că cimitirul ar fi trebuit să fie mutat din locul acela. Moșnenii s-au opus și Carol n-a putut să-și construiască aici, s-a reorientat și, în fine, a ajuns acolo, la Sinaia, care era, mă rog… nici măcar un sătuc nu era pe vremea aceea. Era Mănăstirea Sinaia și, având în vedere că s-a construit Pelișul, a devenit ceea ce a fost după aceea Sinaia. Dar Câmpulungul și-a păstrat multă vreme statutul acesta de oraș pentru vilegiatură. Adică mulți bucureșteni veneau la sfârșit de secolul XIX, la început de secolul XX, în perioada interbelică, chiar și după al doilea război mondial, copil fiind, îmi aduc aminte cum familii de bucureșteni veneau vara la Câmpulung să scape de căldură. Deci Sinaia a luat vadul turismului de la Câmpulung și s-a orientat apoi turismul către Valea Prahovei, care ulterior a devenit ceea ce știm cu toții.*
Emil Hagi: *Legat de întâmplarea cu regele Carol, există și o altă motivație. Atunci când s-a aflat că, de fapt, Casa Regală este în căutarea unui sediu pentru o reședință de vară și că o locație potențială ar fi Câmpulungul, foarte mulți potentați ai vremii au dat năvală la Câmpulung, au cumpărat terenuri și au făcut reședințe. Ocazie cu care au apărut la Câmpulung niște mentalități, atitudini, apucături, diferite de ale locului, care n-au prea dat bine la moșneni. Și moșnenii au zis: „bă dacă vine Casa Regală cu ăștia aici să schimbă regula. Noi o să fim socotiții mâna a doua. O să fim secundari pe aici." Pe înțelesul tuturor, această motivație spunea: „băi dacă vin ăștia aici, să schimbă și prețul la brânză". Și atunci lumea… S-a creat o opoziție cvasi-totală.*
Regele Carol, când i-au ajuns la urechi aceste întâmplări, a luat hotărârea să se cumpere un teren care se pare că n-a fost luat de la obște și, împreună cu o mare sumă de bani, să se doneze Ministerului Învățământului și Instrucțiunii Publice, cu destinația unei școli de învățători, cu sugestia voalată să se facă o școală normală de învățători, cum că, vezi doamne, ăștia pe aici ar cam avea nevoie de educație. Și așa se pare că s-a născut școala normală de învățători de la Câmpulung.

UN SUBIECT TABU

03:28 min
2025

Îndreaptă camera smarphone-ului către ilustrație

UN SUBIECT TABU

Direcție artistică și documentare: **Cinty Ionescu**
Ilustrație și animație 3D: **Ioana Nicoară**
Sound design: **Alex Bălă**
Fragmente din interviuri cu Adrian Săvoiu, Ema Popa, Emil Hagi

În centrul lucrării ***Un subiect tabu*** se află o imagine fragilă și devastatoare: o fetiță de doi ani, luată din brațele mamei ei, Maria Plop, după ce grupul de rezistență de la Nucșoara, ascuns timp de nouă ani în Munții Muscelului, este prins de Securitate în 1958. ***Un subiect tabu*** trimite, prin vocile martorilor de astăzi, la povestea uneia dintre cele mai dramatice, mai tăcute și mai controversate pagini ale istoriei recente: rezistența anticomunistă. Grupul de la Nucșoara, aflat sub comanda lui Toma Arnăuțoiu, este prins, unii sunt împușcați pe loc, alții arestați și 16 persoane sunt condamnate la moarte, printre care frații Arnăuțoiu și cei care i-au ajutat cât au fost urmăriți: patru femei, trei preoți, patru învățători, ciobani, oameni înstăriți și țărani săraci. Alte 100 de persoane au fost arestate și anchetate timp de un an, printre care peste 30 de femei. Unele dintre aceste femei au murit în detenție, ca Maria Plop, la 4 ani după arestare.

Povestea copilei despărțite de mamă, fiica Mariei Plop și a lui Toma Arnăuțoiu, este nucleul lucrării ***Un subiect tabu.*** În ea se concentrează toată dimensiunea umană a istoriei: iubirea, pierderea, tăcerea, trădarea, dar și supraviețuirea memoriei. La momentul arestării grupului Arnăuțoiu, fetița este coborâtă din ascunzătoare pe o scară de frânghie, în brațe, de chiar mama sa. Este preluată de Securitate și dusă la un orfelinat din Câmpulung, fără nume și fără trecut. I se interzice oricui să întrebe cine este, de unde vine, cine i-au fost părinții. În jurul ei se instalează o tăcere oficială care durează zeci de ani, un vid de sens. După doi ani este adoptată și abia după revoluția din 1989, deci după aproximativ 30 de ani, Ioana Raluca avea să descopere cine au fost părinții săi naturali. Pe baza dosarelor întocmite de Securitate, a fotografiilor din arhivele CNSAS și a mărturiilor unor supraviețuitori, copila reconstituie istoria grupului Arnăuțoiu. Aceasta a solicitat instanțelor judecătorești să poată purta numele reunite ale părinților adoptivi și ale celor naturali: Voicu-Arnăuțoiu. În 2021, Ioana Raluca Voicu-Arnăuțoiu publică cartea *„Luptătorii din munți. Toma Arnăuțoiu. Grupul de la Nucșoara. Documente ale anchetei, procesului, detenției”.*

În această lucrare, copilul devine martorul involuntar al unei istorii interzise și victimă colaterală a unui conflict ideologic. Iar actul de despărțire se transformă într-un simbol al rupturii colective. Dar, dincolo de contextul istoric, rămâne această întrebare simplă și universală: ce înseamnă să fii crescut în absența unui adevăr?

Un subiect tabu se leagă de ***Epopeea ARO*** prin tema trădării din interior, care marchează deopotrivă sfârșitul rezistenței de la Nucșoara și al industriei la Câmpulung. Sau în cuvintele lui Emil Hagi, preluate din documentarea noastră: *„Aceasta s-a întâmplat în comunitatea noastră, ceea putem spune și despre ARO. O trădare. Au fost unii dintre ai noștri care i-au trădat, de fapt, pe ceilalți.”*

Adrian Săvoiu: *Zona noastră a fost o zonă rezistentă. Rezistența din munții de aici, Munții Mușcelului, zona Nucșoara, este cunoscută. S-a vorbit puțin în anii comunismului, era un subiect tabu. După anii ’90 au fost relativ puțini supraviețuitorii pe care să-i întâlnești și să-ți povestească.*
Emil Hagi: *Grupul Toma Arnăuțoiu s-a izolat la Râpa cu Brazi, unde nu putea să ajungă nimeni. Și ei ajungeau foarte greu cu o scară din asta, pe frânghie.*
Ema Popa: *Oamenii erau cumva speriați atunci când s-au întâmplat lucrurile. Ei au stat 9 ani în munți, îți dai seama, 9 ani, aproape 10 ani au stat în munți.*
Adrian Săvoiu: *Am mers în urmă cu câțiva ani acolo unde a fost prinsă Maria Plop, mama Ralucăi Voicu-Arnăuțoiu, când cea mică avea 2 ani, o zonă foarte, foarte greu accesibilă: o râpă, un fel de mică scobitură acolo, ca o peșteră în munte, și cu o scară din frânghie, care cobora. Așa au trăit acolo vreme de doi ani, până au fost trădați.*
Ema Popa: *Oamenii începuseră cumva, de frica Securității, chiar să-i considere bandiți.*
Adrian Săvoiu: *Securitatea a încercuit locul și au fost prinși, și pe urmă procesul și* (au fost) *executați.*
Ema Popa: *Au fost împușcați destul de mulți și aruncați în groapă comună.*
Adrian Săvoiu: *Fetița de doi ani de atunci care a fost luată de Securitate și dusă la un leagăn de copii. Sora mamei a fost directoarea leagănului de copii de aici de la Câmpulung și mi-a povestit cum atunci, în anii ’50, la sfârșitul anilor ’50, a venit o mașină a Securității cu o copiliță. A fost adusă acolo și i s-a spus să nu pomenească nimic despre ea, cine sunt părinții, în ce condiții a ajuns. Și, sigur, copila a crescut și după aceea, după ’90, ea a mers în arhive și a putut să facă toată reconstituirea apropo de tatăl ei, Toma Arnăuțoiu, de tot ce s-a întâmplat cu el și toată existența aceasta.*
Emil Hagi: *Este adevărat că sfârșitul lor aici, și e rușinos pentru noi, dar trebuie să ne asumăm istoria, deci s-a întâmplat aici lângă noi, iar sfârșitul lor a fost în urma trădării. Aceasta s-a întâmplat în comunitatea noastră, ceea putem spune și despre ARO. O trădare. Au fost unii dintre ai noștri care i-au trădat, de fapt, pe ceilalți.*

TARTA MUSCELEANĂ

03:11 min
2025

Îndreaptă camera smarphone-ului către ilustrație

TARTA MUSCELEANĂ

Direcție artistică: **Cinty Ionescu**
Text și interpretare: **Laurențiu Bănescu**
Ilustrație și animație 3D: **Sergiu Negulici**
Sound design: **Alex Bălă**

Tarta musceleană construiește un portret senzorial și afectiv al zonei Muscelului printr-o acumulare poetică de imagini, gusturi, sunete și amintiri colective. Funcționează ca o *„listă vie”*, un colaj de elemente locale: de la fructe și preparate tradiționale, până la oameni, meșteșuguri, peisaje, animale și locuri emblematice din Câmpulung asamblate la un loc de Laurențiu Bănescu, sub forma unei ode pentru oraș.

Tarta musceleană evocă bogăția culturală și naturală a regiunii printr-un ritm ce amintește de o incantație sau de un joc al memoriei. Muscelul este, atât aici cât și în realitate, un spațiu viu, gustos și divers, în care natura, tradiția și comunitatea se împletesc, iar identitatea locală este sărbătorită cu umor, căldură prospețime și un strop de nostalgie.

În realitate augmentată, ***Tarta musceleană*** capătă o dimensiune participativă: este o *„tartă”* simbolică, compusă din ingrediente identitare și servită privitorului ca experiență de redescoperire senzorială a orașului. Am inclus ***Tarta musceleană*** în seria celor nouă povești AR cu speranța că va funcționa ca o invitație către explorarea orașului Câmpulung, un oraș care se gustă, se ascultă și se simte.

Laurențiu Bănescu:
Când zici Muscel, ce zici?
Livezi. Fructe. Tone. De fructe.
Dulceață. Gem. Marmeladă. Magiun. Jeleu. Peltea.
Livezi. Fructe. Suc. Sirop. Compot. Tinctură. Șerbet. Decoct. Borhot!
Vișinată. Cireșată. Zmeurată. Că țuică face toată lumea. Murată. Afinată. Nucată.
Socată. Flori de tei. Flori de salcâm. Flori de câmp. Miere.
Trandafir. Cătină. Măceș. Zarzăre.
Muguri de brad, fructe de pădure… mitărci!
Ciuperci la borcan. La borcan: Zacuscă. Murături. Ardei copt. Vinete. Hrean. Tarhon. Sfeclă. Bulion. Gogoșari în sos!
Murături. Varză murată. Pâine de casă. Nuci. Cașcaval. Telemea. Urdă. Burduf. Smântână. Unt. Lapte. Ouă. Verdeață.
PIAȚA DE LA CÂMPULUNG!
Micii. Gogoșile. Covrigii. Covrigii cu ou. Pescăria. Carmangeria. Florăria…
Cafeneaua. Autogara. Calea ferată. Râul Târgului!
Oamenii care se plimbă pe malul râului. Care stau în iarbă sau pe plajă și discută sau citesc, copiii care se joacă…
Podurile orașului. Cele carosabile. Cele pietonale. Toate pictate frumos. Iluminate seara. Răcoroase. Parfumate. Circulate. Fotografiate. A-pre-ci-a-te.
Că nu peste tot trec poduri prin inima târgului.
Avem broscuțe, libelule, fluturași, gărgărițe —
Păsări mii. Arici. Vulpițe. Bursucei. Ciute. Ie-pu-ra-șul!
Păduri. Poieni. Pășuni. Poteci. Fântâni. Dealuri.
Stâne. Grajduri. Saivane. Șure. Șoproane. Șatre.
Cai. Văcuțe. Oi. Gâște. Rațe. Găini. Măgărași.
Căruțe. Șarete. Biciclete. Motorete.
Fermieri. Cosași. Tâmplari. Dulgheri. Zidari. Sobari.
Geamgiu. Anticar. Buchinist. Rame-oglinzi. Mâna a doua. Fier vechi. Comori.
Lemn. Piatră. Lut. Var. Cărămidă. Teracotă. Și chiar și bere locală! (râgâie / tușește) Pardon.
Soare. Ploaie. Soare. Ger. Soare. Nori. Apus de soare. Munte. Lac.
Lună plină. Stele.
Parcuri. Bulevard. Băi. Izvoare. Cruci. Case. Vile. Conace. Grădini. Cartiere. Pă-lă-rii.
Oameni.

HARTA RE·

① Convivial
Playground: Câmpulung Muscel (video)
Lucrări AR: ***Tarta musceleană / Țară, dar la bloc / Focul lui Sumedru***

② Muzeul Automobilului Românesc*
Fantomatic (instalație)
Lucrări AR: ***Epopeea ARO / Singură pe linia frontului / Tarta musceleană / Țară dar la bloc***

③ Primăria Câmpulung*
Lucrări AR: ***Pădurea / Obștea moșnenilor / Un subiect tabu / Orfani de război***

④ Coloniale*
Playdate (Atelier de joacă)
Lucrări AR: ***Tarta musceleană / Focul lui Sumedru***

⑤ Grui
Lucrări AR: ***Focul lui Sumedru***

⑥ CoArt / Vila Vlădescu
Ecouri din Câmpulung: memoria unei geometrii afective (Instalație)
Lucrări AR: ***Epopeea ARO / Țară, dar la bloc / Pădurea / Singură pe linia frontului / Orfani de război / Focul lui Sumedru / Obștea moșnenilor / Un subiect tabu / Tarta musceleană***

⑦ Liceul Dinicu Golescu
Lucrări AR: ***Tarta Musceleană*** (OOH)

*Lucrări AR disponibile și după finalizarea proiectului.

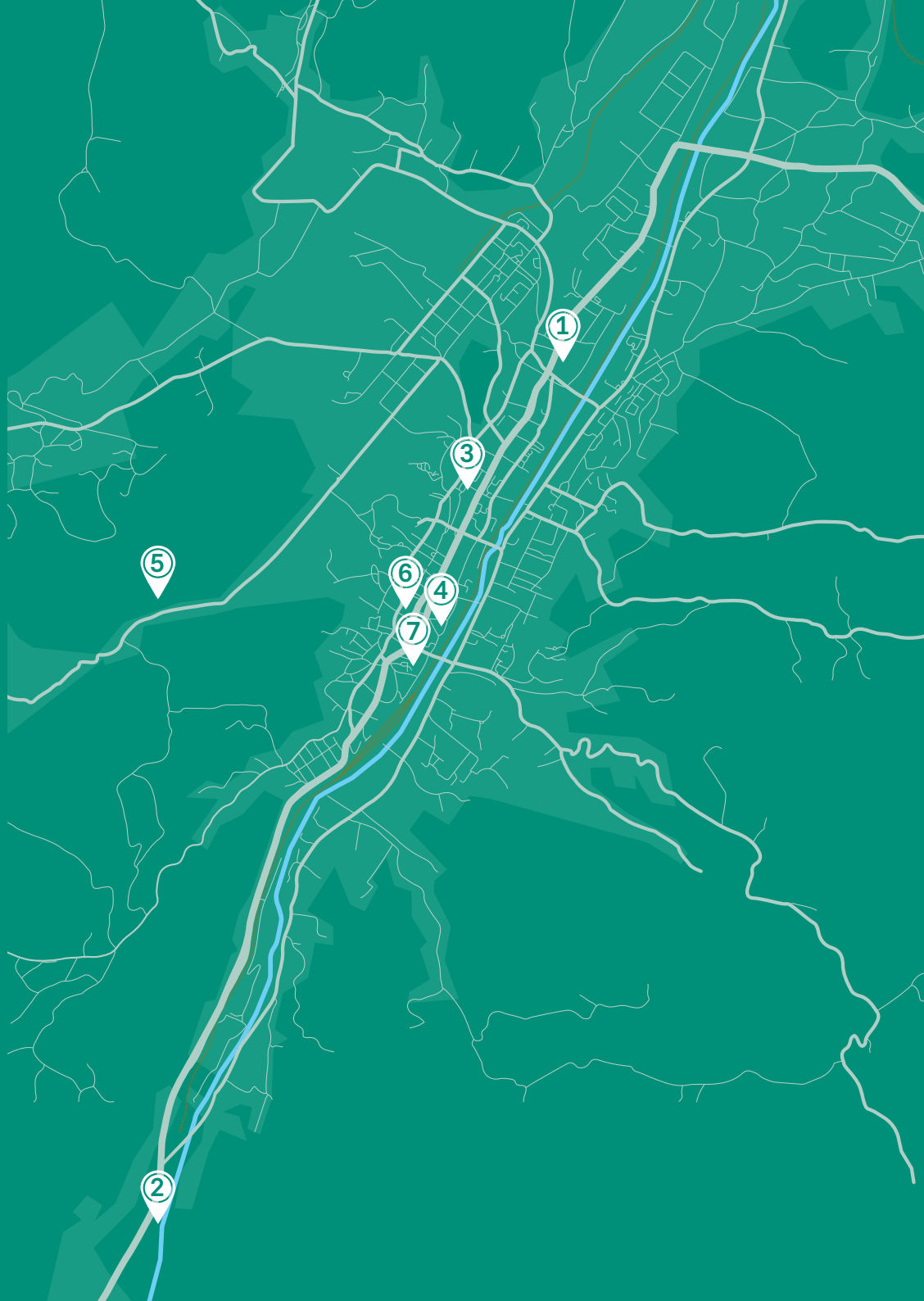

ORAȘUL CA EXPERIENȚĂ SUBIECTIVĂ

Perspective artistice individuale asupra orașului

Trei priviri personale extind traseul memoriei din **NE/RE·VĂZUT Muscel,** propunând reflecții personale asupra orașului și a identității sale. Realizate pe parcursul verii și toamnei anului 2025, aceste lucrări deschid spații de reflecție personală, unde experiența intimă a fiecărui artist se întâlnește cu straturile vizibile și invizibile ale locului. Împreună, ele compun un portret plurivocal al Câmpulungului: un oraș (re)văzut și (re)imaginat prin sensibilități diferite, dar complementare.

Cele trei perspective artistice au în comun faptul că sunt inspirate de Câmpulung, sunt realizate aici și au implicat locuitorii orașului în diverse forme. Artiștii invitați provin din generații diferite și fiecare artist poartă o altă formă de apropiere de oraș: întâlnirea, revizitarea, locuirea. Discursurile artistice se construiesc în jurul unor teme distincte dar convergente: de la joacă ca tematică și metodă artistică a Mariei Năstase, la activarea unei postmemorii industriale în creația lui Sergiu Negulici, până la reflecția audiovizuală a lui Cinty Ionescu asupra felului în care orașul se imprimă în memorie și memoriile în oraș.

Maria Năstase s-a aflat la prima sa vizită în Câmpulung, unde a creat ***Playground: Câmpulung Muscel,*** o lucrare video care explorează jocul și spațiul ludic al orașului, pornind de la sesiunile participative de joacă prin care și-a început documentarea și ședерea.

Sergiu Negulici are o istorie personală lungă legată de Câmpulung: verile copilăriei sale s-au petrecut aici iar în urmă cu câțiva ani s-a relocat în oraș. Instalația ***Fantomatic*** pornește dintr-un gest aproape arheologic: descoperirea, în podul casei sale, a unei duzini de faruri ARO, relicve ale unui oraș dezindustrializat, transformate în instrumente ale memoriei.

Cinty Ionescu explorează sporadic orașul de mai bine de treizeci de ani și, în instalația audio-video ***Ecouri din Câmpulung: memoria unei geometrii afective,*** propune o căutare vizuală a prezenței în absență. Cercetează orașul ca pe un palimpsest urban viu, în care timpul este circular, trecutul se reflectă în prezent, iar privirea contemporană activează straturile de dedesubt.

Accesează fragmentele video ale lucrărilor prin scanarea codului QR din dreptul fiecărei lucrări.

PLAYGROUND: Câmpulung Muscel

Maria Năstase

Video, 2025

Playground: Câmpulung Muscel este o lucrare care explorează și animează universul ludic al orașului Câmpulung, un spațiu de joacă pentru gânduri, obiecte și imaginație. Lucrarea are ca punct de pornire atelierul Playdate, o sesiune de joacă (25-27 iulie 2025) în care participanții au fost invitați să își aducă propriile jucării și să creeze unele noi prin *character blending* (contopire prin AI). Atelierul, urmat de un proces de documentare, a devenit o lucrare video care aduce împreună fragmente de interviuri, observații și animații din perspectiva subiectivă a artistei. În procesul artistic, Maria Năstase a documentat orașul prin dialoguri cu locuitori, plimbări și observație directă.

„Mi-am propus să păstrez integritatea fiecărei întâlniri și să construiesc secvențe din poveștile și jucăriile imaginate în cadrul sesiunilor de joacă. Scenele sunt completate de perspectivele persoanelor care crează sau colecționează obiecte de joacă. În același timp, prin animarea obiectelor reale cu AI am putut să traduc propriile trăiri din cadrul cercetării, inclusiv sentimentul de frustrare de a nu putea filma în magazine. L-am transformat într-o secvență muzicală pe muzică de Alex Bălă în care jucăriile ies singure din vitrine, „furate cu AI", o joacă la limita eticii pe care nu aș fi putut să o fac cu un alt subiect sau într-un alt context de documentare." - Maria Năstase

Din perspectivă curatorială, ***Playground: Câmpulung Muscel*** funcționează ca un contra-monument afectiv: în loc să prezinte o istorie oficială sau idealizată, invită publicul să privească orașul cu nostalgie, curiozitate și libertate de expresie. Este o lucrare despre orașul personal și despre puterea jocului de a reconecta oamenii cu spațiul lor, cu obiectele încărcate de sens și cu o formă de memorie care se trăiește. În cadrul proiectului **NE/RE·VĂZUT Muscel,** această lucrare aduce o dimensiune distinctă: regenerează trecutul prin imaginație colectivă. Joaca devine metodă artistică și practică de recuperare identitară. Tehnologia, adesea văzută ca un instrument rece, este aici recontextualizată ca spațiu de joacă afectiv, în care pot coexista imaginația unui copil, vocea unui adult și o jucărie generativă, cu trăsături imposibile, dar perfect recognoscibilă. ***Playground*** este o lucrare despre orașul care poate fi din nou copil.

FANTOMATIC

Sergiu Negulici

Instalație, 2025

În ***Fantomatic,*** Sergiu Negulici pornește de la descoperirea, în podul casei sale din Câmpulung, a unor cutii pline cu faruri ARO. Acest material brut, încărcat de istorie și de tensiune, devine nucleul unei instalații care activează o postmemorie industrială, explorând felul în care urmele unei lumi dispărute continuă să modeleze imaginarul afectiv al orașului. Prin lumină, gest și participare, lucrarea transformă relicva industrială într-un vehicul al unei memorii transmise, care persistă între ruine și oameni.

„Pentru mine, aceste obiecte nu au fost doar relicve, ci ochii unei lumi dispărute, lumea uzinei Aro, un simbol al unei epoci care a produs, a visat și apoi s-a stins. Am pornit de la imaginea copilului care aude povestea acestei lumi și o reinterpretează prin joacă.” - Sergiu Negulici

Fantomatic reconfigurează spațiul unei pajiști din curtea Muzeului Automobilului Românesc prin structuri de lemn ce evocă siluetele mașinilor dispărute, amintind totodată de scheletele industriale ale halelor. Pe ele, artistul așază farurile, odinioară destinate drumului, acum convertite în surse de lumină fantomatică. Lumina evocă strălucirea unei industrii cândva glorioase, dar și stingerea ei.

Un element cheie îl constituie măștile din carton, care trimit la semnătura vizuală a lui Sergiu Negulici, artist ce explorează în ultimii ani decupajul. În timpul vernisajului, instalația a căpătat o dimensiune performativă participativă: mai mulți oameni, purtând măști de carton create de artist, distrug complet structurile de lemn ce simbolizau mașinile. Violența colectivă, consumată din spatele anonimatului măștilor, reflectă dispariția brutală a industriei ARO, un moment istoric care a lăsat urme adânci în comunitatea locală. Aceste urme au trasat direcția participativă a instalației: o reconstituire performativă a (traumei) distrugerii, o replică simbolică a prăbușirii unei lumi în care o parte dintre participanți demolează, iar cealaltă consumă spectacolul dispariției. Dar ***Fantomatic*** creează un ritual participativ și cu gest colectiv de purificare. Momentul invită comunitatea să contemple și să depășească pragul dintre pierdere și resemnificare și este însoțit de texturi auditive mecanice și fragmentare, create de Makunouchi Bento.

ECOURI DIN CÂMPULUNG: memoria unei geometrii afective

Cinty Ionescu

Instalație audio-video, 2025

Ecouri din Câmpulung: memoria unei geometrii afective este o instalație audio-video care urmărește orașul Câmpulung printr-o privire simultan intimă și distanțată. Este privirea cuiva care îl știe de peste treizeci de ani, dar care simte că nu-l cunoaște și că nu-i aparține. Totodată este privirea cuiva care urmărește urmele memoriei pentru a înțelege modul în care timpul se scrie în spațiu, prin straturile fine în care viața cotidiană lasă amprente de (non)sens.

Lucrarea propune o formă de cartografiere subiectivă a orașului: o rețea de locuri, voci și gesturi cotidiene care se adună într-o hartă emoțională, construită din intersecțiile dintre urme, absențe și trăiri. Vocile locuitorilor, adunate în timpul documentării artistei în zona Muscelului în ultimii doi ani, devin ghizi fragili ai unei lumi aflate între memorie și uitare, între ceea ce se mai povestește și ceea ce nu se mai poate rosti, descriind un echilibru fragil între prezență și absență.

În perioada interbelică și în anii care au urmat celor două războaie mondiale, Câmpulungul a fost un oraș al micii burghezii și al meșteșugarilor, un loc de refugiu montan și de cultură locală, unde viața curgea între mănăstiri, școli și ateliere. Războaiele au lăsat urme adânci în structura socială și în memoria colectivă, transformând un oraș odinioară boem într-un spațiu al replierii și al supraviețuirii.

În perioada comunistă, Câmpulungul s-a redefinit radical: construcția uzinei ARO a devenit nucleul unei identități industriale și mândria unei comunități muncitorești. Orașul a trăit atunci iluzia progresului colectiv: o epocă a muncitorilor-model, a coloniilor de blocuri și a optimismului construit. Dar dincolo de retorica monumentală, subsolurile memoriei păstrează ecoul sacrificiilor, al tăcerilor și al despărțirilor.

După 1989, odată cu prăbușirea industriei și a economiei locale, orașul a intrat într-o lentă degradare materială și afectivă. În ultimele trei decenii, Câmpulungul a devenit o geografie suspendată între nostalgie și abandon: clădirile se destramă, vocile se risipesc, iar prezentul pare să se clădească din resturile unei memorii industriale epuizate. Și totuși, sunt oameni și inițiative locale care se luptă pentru reinventarea propriului oraș, iar aceasta este cea mai importantă formă de rezistență a zilelor noastre.

Imaginile din lucrare surprind acest oraș golit de prezență, dar încărcat de urme: Poarta 3 a uzinei ARO, monumentul muncitorului roșu, pietrele, frunzele și liniile de tren invadate de iarbă, podul galben, apele care cară resturi, o carte de joc pierdută în iarbă, fațadele.

Fiecare detaliu vorbește despre o lipsă: lipsa oamenilor dar mai ales a tinerilor, lipsa îngrijirii, lipsa iubirii pentru acest oraș care pare să fi fost uitat de cei care l-au construit și locuit. Estetic, instalația combină observația documentară cu o privire contemplativă și melancolică. Cadrele lente alternează cu ritmuri sonore și vocale care se dizolvă unele în altele, construind o polifonie a memoriei. Este un film despre ce rămâne după oameni, despre felul în care orașul continuă să respire prin locurile sale, chiar și atunci când e lipsit de privirea celor care l-au iubit.

Memoria unei geometrii afective este o reverie documentară: o încercare de a regăsi un sens afectiv într-un peisaj familiar și străin în același timp. Invită publicul la rememorare și la reconectare cu orașul ca entitate vie, afectivă și plurală. Intervențiile lui David Grohe (imagine) și ale lui Alex Bălă (sound design) completează structura vizuală și sonoră a instalației, amplificând dialogul dintre tăcere, spațiu și memorie. Lucrarea se înscrie ca o meditație vizuală asupra urmelor memoriei, a absenței și a reconectării, cu o dimensiune subiectivă și poetică, deschizând un spațiu de ascultare, de introspecție și de reverie, care completează traseul istoric și tematic conturat de Cinty Ionescu prin poveștile AR din cadrul **NE/RE·VĂZUT Muscel.**

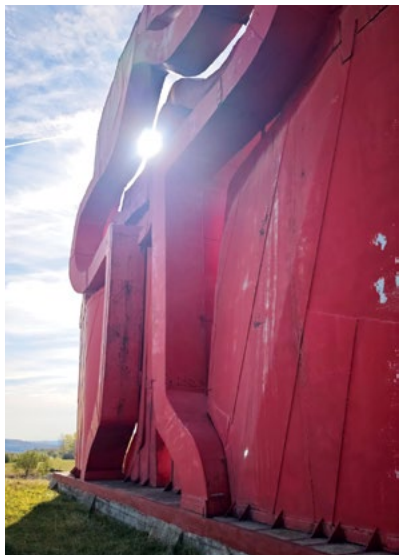

PROIECT CO-FINANȚAT DE:

Administrația Fondului Cultural Național

PARTENERI PROIECT:

PRIMĂRIA CÂMPULUNG

COLONIALE convivial.

MUZEUL AUTOMOBILULUI ROMÂNESC
CÂMPULUNG MUSCEL - ROMÂNIA
INAUGURAT LA 19 IULIE 2014

PARTENERI MEDIA:

Muscel TV · Muscel fm · Evenimentul Muscelean · Ziarul din Muscel · IQads · Zile și nopți · curatorial · MS Mindcraft Stories · zeppelin · ISCOADA · igloo

ORGANIZATOR:

ASOCIAȚIA NARATIVE

© 2025 Asociația Narative

Proiect cultural co-finanțat de Administrația Fondului Cultural Național. Proiectul nu reprezintă în mod necesar poziția Administrației Fondului Cultural Național. AFCN nu este responsabilă de conținutul proiectului sau de modul în care rezultatele proiectului pot fi folosite. Acestea sunt în întregime responsabilitatea beneficiarului finanțării.

www.narative.ro